БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 70 (9824) | 1962 оной мартын 22, четверг | Сэн 2 мүнгэн

[С]СР-эй Верховно Соведтэ һунгаха [һ]унгуулиин Центральна Комиссиин

МЭДЭЭСЭЛ

[...]ой мартын 18-да болоһон һунгалтын дүнгүүд тухай

[...]адай угаа ехэ политическэ эдэб[...]он байдалда мартын 18-да СССР-эй [...]Соведэй һунгалта болоо гэжэ һун[...]ентральна комисси мэдээсээ һэн. [...] обществын морально-политическэ [...]элтэй байһые, социалистическэ [...]ин илан мандажа байһые һунгал[...]д үшөө дахин харуулба.

[...] Верховно Соведтэ 1962 оной мар[...]олоһон һунгалтын эсэсэй дүнгүүдые [...] Центральна комисси гаргаа, һун[...]ай Дүримдэ хүсэд тааруугаар һун[...] округуудай комиссинууд үгтэһэн [...] тоолоо, һунгуулиин округ бүхэндэ [...]унгалтын дүнгүүдые гаргаа гэжэ [...] Центральна комисси тодоруулаа. [...]иин Округуудай комиссинуудай мэ[...] ёһоор СССР дотор бүхы дээрээ [...] хүн һунгагшадай списогүүдтэ [...]һан байгаа. Тэдэнэй 139.957.809 хү[...]али 99,95 процентнь һунгалтада ха[...] байна.

[...] республиканuудай һунгагшадай [...]оо, һунгалтада хабаадаһан һунгаг[...]о иимэ байна:

[...]нууд	бүхы һунгагшадай тоо	һунгалтада хабаадагшадай тоо	% %
[...]	78.725.696	78.683.883	99,95
[...]ССР	29.488.316	29.481.232	99,98
[...] ССР	5.346.550	5.344.434	99,96
[...]	4.769.190	4.768.841	99,99
[...]	6.264.564	6.263.398	99,98
[...]	2.643.145	2.643.060	99,99
[...]ай ССР	2.194.501	2.194.408	99,99
[...]	1.856.727	1.855.301	99,92
[...]СР	1.864.015	1.862.582	99,92
[...]	1.593.258	1.590.601	99,83
[...]СР	1.246.959	1.246.539	99,97
[...]СР	1.158.487	1.158.436	99,99
[...]ССР	1.063.553	1.063.288	99,98
[...] ССР	914.965	914.903	99,99
[...]СР	892.433	886.903	99,38

[Союзай] Соведтэ болоһон һунгалтын дүнгүүд

[...] Соведтэ һунгалта хэхын тулада [...]улиин округ байгуулагдаһан юм. [...]н бүхы округуудта һунгалтанууд [...]юзай Соведэй депутадта кандида[...]лөө 139.210.431 хүн дуугаа үгөө. [...] дуугаа үгэлгэдэ хабаадагшадай [...]центнь болоно. Арсажа 746.563 хүн [...]һэн байна. СССР-эй Верховно Со[...]гаха һунгалта тухай Дүримэй 88-[...]ягай үндэһөөр 815 һунгуулиин [...] үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоо.

[...]эгдэһэн бүхы кандидадууд дии[...]хи дуунуудые абажа, депутадуу[...]гдаһан байна.

[...] Соведтэ союзна республикануудта [һ]унгалтын дүнгүүд:

[...]ууд	кандидадуудай түлөө үгтэһэн дуунуудай тоо: бодото тоо	процентээр
[...]	78.105.309	99,26
[...] ССР	29.413.239	99,77
[...] ССР	5.332.600	99,78
[...]ССР	4.754.004	99,69
[...]ССР	6.229.802	99,46
[...]ССР	2.640.588	99,91
[...]ай ССР	2.189.614	99,78
[...] ССР	1.853.451	99,90
[...] ССР	1.859.318	99,82
Латвиин ССР	1.585.562	99,68
Киргизиин ССР	1.239.990	99,47
Таджигай ССР	1.155.318	99,73
Армениин ССР	1.061.883	99,87
Туркмениин ССР	910.187	99,48
Эстониин ССР	879.566	99,17

Национальностьнуудай Соведтэ болоһон һунгалтын дүнгүүд

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта хэхын тулада 652 һунгуулиин округ, тэрэ тоодо союзна республиканууднаа Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 375, автономно республиканууднаа — 220, автономно областьнууднаа — 40, национальна округууднаа — 10 һунгуулиин округ байгуулагдаһан юм. Һунгуулиин бүхы округуудта һунгалта болоо. Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудай түлөө 139.391.455 хүн дуугаа үгөө. Энэ хадаа дуугаа үгэлгэдэ хабаадагшадай 99,60 процентнь болоно. 564.155 хүн арсажа дуугаа үгөө. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын Дүримэй 88-дахи статьягай үндэһөөр 706 һунгуулиин бюллетень үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоо.

Дэбжүүлэгдэһэн бүхы кандидадууд диилэнхи олонхи дуу абажа, депутадуудаар һунгагдаа.

Национальностьнуудай Соведтэ союзна республиканuудта болоһон һунгалтын дүнгүүд:

Союзна республиканууд	кандидадуудай түлөө үгтэһэн дуунуудай тоо: бодото тоо	процентээр
РОФСР	78.279.687	99,49
Украиныи ССР	29.419.223	99,79
Белоруссиин ССР	5.335.346	99,85
Узбегэй ССР	4.752.605	99,66
Казагай ССР	6.227.005	99,42
Грузиин ССР	2.641.118	99,93
Азербайджанай ССР	2.189.283	99,78
Литватай ССР	1.853.301	99,90
Молдавиин ССР	1.860.915	99,83
Латвиин ССР	1.587.675	99,80
Киргизиин ССР	1.238.443	99,36
Таджигай ССР	1.151.795	99,45
Армениин ССР	1.061.663	99,85
Туркмениин ССР	911.491	99,62
Эстониин ССР	881.905	99,36

Национальностьнуудай Соведтэ автономно республиканууднаа, автономно областьнууднаа, национальна округууднаа **хамта дээрээ** 12.057.479 хүн һунгаха байһан аад, 12.052.744 хүн гү,али 99,96 процентнь һунгалтада хабаадаа. Тэдэнэй 11.968.855 хүниинь гү, али 99,30 процентнь депутадуудта кандидадуудай түлөө дуугаа үгэһэн байна. 83.848 хүн арсажа дуугаа үгөө. Һунгалта тухай Дүримэй 88-дахи статьягай үндэһөөр 41 бюллетень үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоо.

Һунгуулиин Центральна комисси хадаа һунгуулиин Округуудай комиссинуудай хүргэһэн материалнуудые хаража үзөөд, һунгуулиин бүхы округуудта СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудай һунгагдаһые һунгалта тухай Дүримэй 38-дахи статьягай үндэһөөр бүридхэлдэ абаһан байна.

Хамта дээрээ 1.443 депутат, тэрэ тоодо Союзай Соведтэ 791, Национальностьнуудай Соведтэ 652 депутат һунгагдаа.

Һунгагдаһан бүхы депутадууд коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй арадай нэгэдэлэй кандидадууд болоно.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна Комисси.

1962 оной мартын 20.

ДЕПУТАДАЙ ҮНЭМШЭЛГЭ БАРЮУЛАГДАБА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Окружной комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Макеев (зүүн гарһаа) И. Л. Щаповта СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан тухай үнэмшэлгэ барюулжа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Уржадэр Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой электрозаһабарилгын цехын улаан булан соо хүдэлмэришэд олоороо сугларһан байба. Тэдэнэр электрообмотчигуудай **бригадын бригадир И. Л. Щаповта СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан тухай үнэмшэлгэ барюулалгын баяр ёһололой суглаанда** ерээ. Профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ Ф. А. Абагаев энэ суглаае нээжэ, окружной комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Макеевтэ үгэ үгэбэ.

— Бүхы совет арад СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые баяр баясхалантайгаар угтан үнгэргөө. Эхэ оронойнгоо эрхим хүбүүд, басагадайнгаа түлөө дуугаа үгэжэ, совет арад промышленность, культура, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар саашадаа бүри һайн амжалта туйлагдаха байһан тухай батаар найдажа байһанаа мэдүүбэ,— гэжэ О. В. Макеев хэлээ.—Бидэнэр гайхамшагта үе сагта ажаһуунабди. Түрэл партиингаа XXII съездын баталан абаһан шиидхэбэрие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө совет арадай тэмсэжэ байһан мүнөө сагта гүрэн түрынгөө дээдэ органдо өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые һунгабабди. Улан-Удэ городой һунгуулиин 395-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар Иннокентий Лаврентьевич Щапов һунгагдаа,—гэжэ тэрэнэй мэдүүлхэдэ нэрьемэ альга ташалган болобо.

Окружной комиссиин түрүүлэгшын халуунаар амаршалжа, депутадаар һунгагдаһан тухай үнэмшэлгэ барюулхадань, нүхэр И. Л. Щапов харюугай үгэ хэлээ.

— Хүндэтэ нүхэд, би үнэн зүрхэнһөө баясажа байнаб,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.— Һунгуулиин 395-дахи округой һунгагшад, та бүгэдэ, намайе хүмүүжүүлһэн түрэл заводой бүхы хүдэлмэришэд, намда ехэ этигэл найдабари үзүүлжэ, депутат болгон һунгаһан байнат. Танай, бүхы һунгагшадайнгаа этигэл найдабарие харюулхаар, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэжэ ябахаб, саашадаа бүри бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, коммунизмын гэрэлтэ һайхан сагые дүтэлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байһанаа танние найдуулнаб,— гэжэ нүхэр Щапов мэдүүлээ.

Хэдэ мянган хүдэлмэришэдэй үмэнэһөө заводой директор нүхэр Павленко Советскэ парламентын депутадаар һунгагдаһан И. Л. Щаповые амаршалха зуураа, тэрэнэй саашадаа бүри габьяа ехэтэйгээр ажаллажа, арад зоной захяа заабарие наринаар сахижа, арадай зарсын уялгые бодото дээрээ дүүргэжэ ябаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэжэ байһан тухайгаа мэдүүлбэ. И. Л. Щаповай бригадын гэшүүд З. С. Кузина, Л. А. Щапова, Л. И .Афанасьева, Н. А. Ведерников гэгшэд энэ суглаанда хабаадалсажа нүхэрөө амаршалба. Тэдэнэр булта даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тус бригадынхид 45 электродвигатель заһабарилха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнхэй. Саашадаа бүри бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха байһанаа тэдэнэр мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадууд

[...]ой мартын 18-да болоһон [һу]нгалтын дүнгүүд тухай [ССС]Р-эй Верховно Соведтэ һунгуулиин Центральна комиссиин мэдээсэ[лэй ёһоор], Бурядай АССР-һээ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадуудаар доро дурсагдаһан хүнүүд һунгагдаа:

Филиппов Василий Родионович, КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь. Улан-Удын хүдөөгэй округ.

Щапов Иннокентий Лаврентьевич, Улан-Удын паровозо-вагонно заводой электрообмотчигуудай бригадир. Улан-Удын городской округ.

[СССР]-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадууд

[СССР-]эй Верховно Соведэй [Национа]льностьнуудай Сове[дэй деп]утадуудаар 1962 оной [мартын 18]-да болоһон һунгал[тын дүнгү]үд тухай СССР-эй [Верховно] Соведтэ һунгаха [һунгуули]ин Центральна Ко[миссиин] мэдээсэлэй ёһоор [доро] иимэ хүнүүд һун[гагдаа]:

[...] Глеб Владимиро[вич, ген]ерал-полковник. Ново[...] округ.

[...] Василий Федоро[вич, СС]СР-эй Финансын ми[нистр. ...]мска округ.

[...] Михаил Ильич, ар[...]рал. Ленинградай [...]округ.

[...] Иван Андреевич, [...] Педагогическа на[укануудай] академиин прези[дент. ...]инска округ.

[...] Валерий Дмит[...] Радиоэлектроникын [...] СССР-эй Министрнүү[дэй Совед]эй Гүрэнэй комите[тэй түрүүл]эгшэ. Свердловско [округ].

[...] Алексей Никола[евич, ССС]Р-эй Министрнүүдэй [Соведэй н]эгэдэхи орлогшо, [КПСС-эй] ЦК-гэй Президиу[мэй гэшүүн]. Ивановска округ.

[...] Яков Григорьевич, [...]овник, Алас Дур[...]руг.

[...] Василий Васильевич, [СССР-]эй Гадаадын хэрэ[гүүдэй м]инистрын нэгэдэхи орлогшо. Волгоградска округ.

Микоян Артем Иванович, Авиационно техникын талаар генеральна конструктор. Казанска округ.

Москаленко Кирилл Семенович, Советскэ Союзай маршал. Челябинска округ.

Муравьева Нонна Александровна, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ. Тульско-Рязанска округ.

Орлов Георгий Михайлович, ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин болон ой модоной ажахын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ—СССР-эй министр. Хойто зүгэй округ.

Поспелов Петр Николаевич, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай директор. Курска округ.

Руднев Константин Николаевич, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри тааруу һайнзар эрхилхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ. Омско округ.

Сатюков Павел Алексеевич, «Правда» газетын главна редактор, Воронежско округ.

Светличный Владимир Андреевич, Кубанска тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые туршадаг научно-шэнжэлэлгын институдай механизатор. Краснодарска округ.

Соболев Леонид Сергеевич, уран зохёолшо, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ. Ставропольско округ.

Сурков Алексей Александрович, уран зохёолшо, СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин секретарь. Горьковско округ.

Туполев Андрей Николаевич, авиационно техникын талаар генеральна конструктор. Москвагай хүдөөгэй округ.

Хренников Тихон Николаевич, композитор, СССР-эй Композиторнуудай союзай правлениин нэгэдэхи секретарь. Смоленскэ округ.

Шверник Николай Михайлович, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Партийна хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн. Москвагай городской округ.

Шолохов Михаил Александрович, уран зохёолшо. Ростовско округ.

Шостакович Дмитрий Дмитриевич, композитор, РСФСР-эй Композиторнуудай союзай правлениин нэгэдэхи секретарь. Ленинградай городской округ.

Яковлев Александр Сергеевич, авиационно техникын талаар генеральна конструктор. Куйбышевска округ.

Яснов Михаил Алексеевич, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо. Эрхүүгэй округ.

***

1962 оной мартын 18-да болоһон һунгалтын дүнгүүд тухай СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиин мэдээсэлэй ёһоор Бурядай АССР-һээ Национальностьнуудай Соведэй депутадуудаар доро дурсагдаһан хүнүүд һунгагдаа:

Афанасьева Маланья Ефимовна, Улан-Удын нарин сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ. Октябрьска округ.

Бальжинова Санжима Очировна, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхозница. Баргажанай округ.

Буянтуев Цынгэ Буянтуевич, Хориин аймагай «Кижингинский» совхозой хүдэлмэришэн. Яруунын округ.

Гонсорунов Радна Доржиевич, Кяхтын аймагай «Кударинский» совхозой механизатор. Кяхтын округ.

Давыдов Александр Викторович, Бурядай совнархозой түрүүлэгшэ. Заиграйн округ.

Кожевников Евгений Федорович, СССР-эй Транспортна барилгын министр. Железнодорожно округ.

Линховоин Лхасаран Лодонович, Бурядай гүрэнэй оперо болон баледэй театрын артист. Советскэ округ.

Лютаева Юлия Ивановна, Мухаршэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой агроном. Бичурын округ.

Модогоев Андрей Урупхеевич, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ. Түнхэнэй округ.

Рябиков Василий Михайлович, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо — СССР-эй министр. Кабанскын округ.

Тюменцев Гавриил Павлович, КПСС-эй Закаменай райкомой нэгэдэхи секретарь. Зэдын округ.

ХАМТЫН ТЭМСЭЛДЭ ХАМ ОРОЛСОБОБДИ

(Закаменай „Красный Октябрь" колхозой ажахын тоосоондо ороһон һаалиин фермын мал адуулагша Цырендоржо Гармаевай хөөрөөн)

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум зарлаха тухай мэдээсэлэй хэблэлдэ тунхатлагдаһанһаа хойшо би мартын 5-ние ямар нэгэн ехэ түүхэтэ үдэрһөө өөрэгүйгөөр хүлеэгээб. Пленум дээрэ «Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл болон энээн тушаа үгэ хэлэһэн хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые радиогооршье шагнааб, хэблэлдэшье уншааб.

Социалис хүдөө ажахыгаа улам саашаданъ али бүхы талаһаань хүгжөөхэ, тиигэжэ мал ажалһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлые арад зондоо хэрэгтэй зэргээрнь үгэдэг болохо, хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр гүйсэд хангаха гэһэн зорилгын элитээр табигдажа байһые ойлгонобди. Минии һанахада энэ асуудал тон зүбөөр табигдаа. Юуб гэхэдэ, элидхэл соо заагдаһан дутагдалнууд манайшье колхоздо бии байгаа. Эдээние заһаха хэмжээнүүдые абажа, арад зоной эдэбхиие дээшэлүүлэн, газар тарьялан, мал ажалые зүбөөр эрхилжэ, тэрэниие эрдэм ухаанай заабаряар табяа хада эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэхэл байха.

Би мал ажал дээрэ хүдэлһөөр үнинэйб. Һаалиишье мал, һубайшье мал яһала адуулааб. Мүнөө 59 толгой тугаллаха гунжадые, 55 толгой эмэ хашарагуудые гэр бүлөөрөө (3 хүн) харанабди. Энээнһээ урдань мал ажал тушаа тон ехэ дутагдалнуудай байһые мэдэжэ байбашье, хэмжээн абтадаггүй байһаниинь мэдээжэ. Бидэ мүнөө һаалиин фермэтэй нэгэдэжэ, ажахын тоосоондо орообди. Үнгэрһэн хоёр һарын туршада ажалаймнай дүн нёдондонойхиһоо нилээд һайн гараа. Бидэнэр гунжадаа тугаллуулаад, һү ехэтэйгынь һаалиингаа һүрэгтэ үгэхэ, тэндэхи һү багатай үнеэдыень абаад, хошоод тугал тэлин тэнжээхэбди. Зарим шэнэ гунжадташье хошоод тугал хүхүүлэгдэхэ.

Энээнһээ урагша үбһэ тэжээл өөһэдөөшье бэлдэ, бригадашье бэлдэ, ходол дутамаг, олон ээзэтэй, шанаршье муутай байдаг һэн. Мүнөө ажахын тоосоондо ороод байхадаа, үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлдэдэг болообди. Сабшалангай, силоснэ ургамал тариха газар, бэлшээримнай даалгагдажа үгтэнхэй. Тиихэлээрээ бидэ ээзэд болоно, газараа үтэгжүүлхэ, тарилгаяа өөһэдөө шанартайгаар хэхэ болонобди. Мүн бэлшээреэшье тудаһан газараараа гэшхэжэрхихэгүйбди. Ягаашье һаа, урда жэлнүүдэйхиһээ холо үлүү тэжээл абтаха. байна.

Манай һаалишад дүй дүршэлтэй залуушуул юм. Тэдэнэр партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолтой һайса танилсаа. Бидэ фермэдээ 4 коммунистбди. 1962 онойнгоо үйлэдбэриин түсэб хараалхадаа, тон бага гаргашатайгаар продукци абажа, нэгэ үнеэнһээ һү һаалгые нёдондонойхиһоо 314 литрээр нэмээхэ, тугалнуудаа һаратай болгоод, ондоо гүүртэдэ тушаатараа томо болгохо гэжэ хэлсээбди. Үнеэдээ искусственна аргаар урэжүүлдэг болохомнай. Энэ хэрэг урдань тоогдодоггүй байһан юм. Һайн үүлтэрэй бухын үрөөр үрэжүүлжэ, үүлтэртэ малтай болохо гээшэ шухалын шухала асуудал байна. Теэд фермэдэмнай үрэһэ асаралга гуримшаагүйхэн байна.

Энээнэй хажуугаар ажахын тоосоондо ороод байхадаа малшадай, илангаяа һаалишадай салин хүлһэн урда абагшаһаань нилээд нэмээ. Энэ хадаа малшадай урма хэшээлые дээшэлүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Хүдөө ажахын хүсэн түгэлдэр дэбжэлтэ туйлаха гээшэ бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг мүн гэһэн урияае бидэнэр, фермын коммунистнууд, малшад, үнэн зүрхэнһөө һайшаагаад, өөһэдынгөө хубитые оруулалсахын тула тэмсэжэ эхилэнхэйбди.

Д. Аюшеев бэшэжэ абаба.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин РСФСР-эй комиссида

СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин РСФСР-эй комиссиин түгэсхэлэй заседани мартын 20-до Москвада болоо. Россин Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикаһаа Национальностьнуудай Соведтэ болоһон һунгалтын дүнгүүд комиссиин түрүүлэгшэ В. И. Прохоровой хүтэлбэри доро үнгэрһэн энэ заседани дээрэ гаргагдаа.

Бүхы орон доторойхи шэнги, Россин Федерациин газар дээрэ КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, патриотическа ехэ дэбжэлтын боложо байһан оршон байдалда СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэрөө гэжэ В. И. Прохоров өөрынгөө мэдээсэл соо тэмдэглэһэн байна.

Мартын 18-да хаа хаанагүй нютагай сагаар үглөөнэй 6 часта дуугаа үгэлгэ эхилээ, һунгагшад угаа ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Дуугаа үгэхэ сагай дүүрэхэһээ бүри урид һунгагшад бултадаа шахуу гражданска уялгануудаа дүүргэһэн байна.

Дуугаа үгэлгэ тухай хүсэд мэдээнүүдые һунгуулиин РСФСР-эй комисси абаһан байна. РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин бүхы 25 округто коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй кандидадууд депутадуудаар һунгагдаа.

Партийна, советскэ органуудай, ниитын организацинуудай, һунгуулиин комиссинуудай нютаг нютагуудта хэһэн эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри һунгалтые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ горьтойгоор туһалһан байна гэжэ В. И. Прохоров онсолон тэмдэглээ.

Комисси хадаа нүхэр В. И. Прохоровой мэдээсэлые анхаралдаа абаад, РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта СССР-эй Конституцида, һунгалта тухай Дүримдэ хүсэд тааруугаар үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглээ. Һунгалтада бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ үедэ һунгуулиин комиссинуудай буруу юумэ хэһэн тухай гомдол һунгуулиин РСФСР-эй комиссида ороогүй.

(ТАСС).

ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙ

«Томо болоходоо хэнтнай ямар мэргэжэлтэй болохо хүсэлтэйб?» гэһэн багшынгаа асуудалда харюусахадаа:

— Багша болохоб,— гэжэрхёод, һүүлдэнь юундэ тиигээбиб, багшынгаа зэргэ болохо гээшэ гүб, үгы гү гэжэ һанахадаа айдаһамни хүрэхэдэл гээ һэн. Теэд, мүнөө өөрөөшье хорёод жэлдэ шахуу багшалжа ябанаб...

Залууһаа хани хоёр басагадай иигэжэ хөөрэлдэхые шагнаад, хөөрэжэ байгаашыень таниха байһан тула «хорёод жэл шахуу» гэһэндэнь һонирхобоб.

...Дайнай хүшэр жэлнүүдтэ Үлэгшэнэй 10 жэлэй һургуулиин эгээ ахалагша классынь 6-дахи байһан юм. Тэрэ классай һурагшад 7—8—9-дэхи классуудта жэл бүри дамжаба. Мэргэжэлтэй хүмүүжүүлэгшэдэй дутамаг байһан дээрэһээ 8-дахи классай һурагшадай дундаһаа һургуулиин ахалагша пионервожатые олохо гэһэн асуудал һурагшадай комитедэй хамтын суглаанууд, ВЛКСМ-эй комитет дээрэ 1945 оной һуралсалай жэлэй эхиндэ табигдаба.

«Валентина Бадмаевнае, Валиие табиха...» гэлдэһэн шаг шууяа эхиншье, ахалагшашье классайхид нэгэн доро гаргаба. Ингээд лэ 8-дахи классай һурагша һурахынгаа хажуугаар хүмүүжүүлэгшэ болоо һэн. Хойто жэлыншье 9-дэхидэ һурахадаа баһал хүдэлбэ. Иигэжэл багша Валентина Бадмаевнагай ажалай намтар эхилһэн юм.

Тэрэ сагһаа хойшо Валентина Бадмаевна таһалгаряагүй хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ ябаа юм. Санага, Хужар, Цакир, Үлэгшэн нютагуудаар ябахада, эрэ бэеэ гүйсэһэн шираг шамбай хүбүүдшье, эжы нэрэтэй болоһон залуу олон басагадшье «манай багша Валентина Бадмаевнада амар мэндые хүргыт» гэжэ хододоо захидаг, ажал хүдэлмэреэрнь һонирходог, «ёһотойл шанга багша һэн даа» гэлсэдэг. Энэ сэгнэлтэнь зүйтэй.

Валентина Бадмаевна һургуулиингаа класс соо һурагшадые хүмүүжүүлхынгээ хажуугаар нинтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Сомоной Соведэй депутат тула гэгээрэлэй болон медицинскэ хангалгын талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ, агитатор, Цакирай 11 жэлэй һургуулиин партийна эхин организациин секретарь юм.

Нёдондо жэлдэ сомоной Соведэй ээлжээтэ сессиин боложо байхада Валентина Бадмаевна һургуулиин дэргэдэ түрэлхидэй хүсөөр мастерской бариха гэһэн дурадхал оруулһан байгаа. Энээниие түрүүшээр һайшаахашуулай үсөөншэг байгаашье һаань, Валентина Бадмаевнагай нилээд ехэ ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанай ашаар мастерской ерэхэ һуралсалай жэлдэ ашаглалгада үгтэхөөр түхеэрэгдэнэ.

Тосхонойнь зон үхибүүдтээл адляар Валентина Бадмаевнае тон ехээр хүндэлэн угтадаг заншалтай. Энэнь минн айлшан бэшэ, харин бодото хүмүүжүүлэгшэ ха юм. Багша нүхэр Шагдурова айл бүлын ажаһуудалаар һонирходог, ямар эрилтэнүүдтэй, эрмэлзэлгэтэй байһыень мэдэжэ байдаг.

Валентина Бадмаевна һургуулиингаа парторганизациин секретарь тула залуу багшанарые хүмүүжүүлгэдэ мүн лэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Хүүгэдые хүмүүжүүлгэ, арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха гээшэ мүнөө үеын һургагшын гол зорилго гэһэн эрилтэ табидаг байна. Иимэл хадаа В. Б. Шагдурова арад зоной дунда тон ехэ хүндэтэй болонхой.

Д. Аюшеев.

Закамен.

Синтетическэ утаһа гаргадаг Курска завод долоон жэлэй шэнэ ехэ барилгануудай нэгэниинь юм. Синтетическэ шэнэ шэнэ утаһан—курска лавсан гэдэг ёһотой торгонһоо бурил бүхэ, шанартай. Лавсанаар нэхэгдэһэн бүд уршыдаггүй, татадаггүй, шниг ноййтондо ороходоо гутадаггүй, наранда ангадаггүй, хибэндэ эдигдэдэггүй байна. Зураг дээрэ: лавсаниие шанар шанараарнь илгадаг Н. М. Беляева, Н. В. Дитяткина (баруун гарһаа) гэгшэд ажаллажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

140 МЯНГАН НУГАҺАДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛХЭНЬ

Кабанскын аймагай һурагшадай үйлэдбэрилгын бригадануудай үхибүүдэй суглаан һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Эндэ дунда, найман жэлэй һургуулинуудай түлөөлэгшэд олоор байлсаа.

Үгэ хэлэгшэд өөһэдынгөө ажалай амжалтанууд тухай баяртайгаар мэдээсэжэ, шэнэ жэлэй уялгануудые абаба.

9-дэхи классай һурагша, шубуу, үсхэбэрилгын бригадын звеное даагша Наташа Москалеватай хэлэһэн үгэ суглаанда хабаадагшадай анхарал ехээр хандуулаа. Юуб гэхэдэ тэрэ Новосибирск хотодо болоһон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадалсажа, парти правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, Н. С. Хрущевтой уулзаһан һонинтой. Тэндэ Наташа нёдондо 30 мянган нугаһадые яажа үсхэбэрилсэһэн тухайгаа хөөрэхэһөө гадна, байгша 1962 ондо совхоздоо 100 мянган нугаһадые тэнжээлсэжэ үгэхэ уялга абаба.

Степнодворецкэ һургуулиин һурагша Анатонина Суворова 20 мянган нугаһадые үсхэбэрилхээ элидхээ. Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ гурбан хани басагадтаяа хамта 10 мянган нугаһадые тэнжээжэ совхоздоо тушааһан байха юм.

Колесовско найман жэлэй һургуулиинхид ерэхэ зунай туршада мүн лэ 20 мянган нугаһадые тэнжээхэ уялгатай.

Иигээд байхада, Кабанскын районой һургуулиинхид хамта дээрэ 140 мянган нугаһадые үсхэбэрилжэ тушааха болоно. Мүнөө тэдэнэр дальбараануудые тушаажа абаха хаһа сагтаа эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна.

А. Серебряков,
Кабанскын аймОНО-е даагша.

ҺУНГАЛТЫНШЬЕ ҺҮҮЛЭЭР...

Хориин аймагай Хүртэй тосхондо саг үргэлжэ хүдэлдэг агитпункт бии. Тэрэнь үдэшэ орой болотор ходо нээлгэтэй байдаг. Тэндэ ороһон хүн бүхэниие агитпунктые даагша нүхэр Сукнева айлшан янзаар угтажа, хүнүүдэй һонирхоһон асуудалда гүйсэд харюу үгэдэг. Тус агитпунктын агитаторнууд нүхэд Павлов, Байминов, Лазарев болон бусад оөр өөрынгөө участогуудаар ходо ябана.

А. Михайлов.

КЯХТ[…] АЙМА[…]

ЗАЛУУШУУЛ[…] УДАРИДАГШАДАЙ […]

Кударын совхоз[…]
Зэдын, Кяхтын, Сэл[…]
совхозуудай, бригад[…]
мэнүүдэй комсомол[…]
цинуудай секретар[…]
үдэрэй семинар боло[…]
баадагшад ВЛКСМ-э[…]
комой секретарь П. […]
вай — «Кукуруза —[…]
культура», Сэлэнгы[…]
заковой — «Ажахын […]
рүүлхэ хэрэгтэ ком[…]
низацинуудай зори[…]
һэн элидхэлнүүдые […]

Комсомолой Кях[…]
най райкомой секр[…]
хэд Нечаев, Сурков[…]
сомолой организаци[…]
сурталай, союз дото[…]
ринүүдэй ямараар т[…]
хай сугларгашадта […]

Хоёрдохи үдэрын[…]
мын үедэ ажаһу[…]
гүш?» гэһэн темэ[…]
үнгэргэгдөө.

Тиигээд Кяхта го[…]
хэлгын фабрикада, […]
шэнжэлхэ музейда, […]
ороһон, Новосибирск[…]
һон хүдөө ажахын […]
суглаанда хабаада[…]
тоосоондо ороһон х[…]
гадые даагша С. Д[…]
ажалай дүй дүршэ[…]

ЭРХИМ ҺААЛИША[…] МОРДО[…]

Погранична сов[…]
һаалишан Борис […]
сэхэ ажалаараа а[…]
алдар сууда гаран[…]
нүхэрнай үнгэрэгш[…]
бүриһөө 2287 литр[…]
юм. Харууһалжа […]
дэйнь ашаг шэмэ […]
лэйхиһээ 335 литр[…]

Комсомол арюуха[…]
дэр дээрэ үргэжэ, […]
шадай тоодо оролсоһ[…]
деновые ВЛКСМ-эй […]
ва хото ошожо, […]
түйлалтануудые ха[…]
тавкэдэ хабаадах[…]
шагнаа. Һаяхан зал[…]
ниислэл хото мордо[…]

Р. Д. ГОНСОРУН[…] ВЫСТАВК[…]

Кяхтын музейдэ […]
зашан, СССР-эй Вер[…]
дэй депутат нүхэр […]
ажалай дүй дүршэ[…]
даһан выставкэ […]
табигдаһан фото-зур[…]
барилан ойлгуул[…]
кукурузын үндэр ба[…]
рэнэй хайшан гэжэ […]
артые тодорхойгоо[…]
угэнэ.

СУУТАЙХАН ДАА СОГНИ!

ЗУРАГЛАЛ

Согни Доржиевич Содномовой даадаг Түглын хонишодой бригада Үдын совхозой гурбадахи фермэһээ балайшье холо бэшэ газарта оршодог. Баян голһоо баруулжаа сарьяа харгыгаар сабидар моринойнгоо шадал соохоно табилуулнабди.

Энэ жэл саһан хаа хаанагүй ехэ. Хоридо бүришье һаа ехээр ороо гээшэ ха. Сарья харгыһаа хажуу тээшээ гараад орхиходо саһаншье хашаваа шаргын хоёр далинда тулажа, хониной байрада хүрэтэрөө моринойнай хүлһэн нилээдгүйхэн адхарһан байха. Одоошье хүрэжэ ерэбэбди.

— Согни Доржиевичнай суутайхан лэ хүн даа, алибаа юумэндэ абьяастай бэрхэ, урагшаа һанаатай, хамтын ажал гэхэдэ хамсыгаа шамаад ородог хүн,— гээд манаар суг ябаһан фермын партийна организациин секретарь нүхэр Баданов шаргаһаа бууха зуураа омогтойгоор хэлэнэ.

Эгээл энэ үедэ хойто хадынгаа үбэрөөр хонидоо адуулжа ябаһанаа Согни Доржиевич шарга дээрэ хурьгадые тээнхэй хүрэжэ ерэбэ.

— Энэ шухала хэрэгээр отарадаа хүрэжэ ерэбэ гээшэб даа,— гээд Согни баяртай нюдөөр шарга дээрэ байһан ехэ тулам сумаа тээшэ заажа,— яһала томонууд, өөдэргэн хурьгад хаш, бага зэргэ дааран алдаба гү, дулаан газарта абажа табиха хэрэгтэй,— гэжэ тэрэ туламтай юумэеэ аятай дүмүүхэнээр үргөөд, гэртээ орожо, пеэшэнэй дэргэдэ табина. Тэндэнь дүрбэн заахан хурьгад дулаахан агаараар амилан байгаа һэн.

Амар мэндээ хэлсэһэнэй һүүлээр Согни Доржиевичын ажал хүдэлмэреэр һонирхобобди.

—Хайшан гэжэ, ямар аргаар хонидоо харууһалнабта? Үбһэ тэжээлтнай элбэг гү? Уһалууряар ямарабта?

—Та, мэдэнэт энэ жэл саһан хаа хаанагүй ехэ. Үбһэ тэжээл ехэхэн хэрэгтэй. Зунай сагта үбһэеэ өөһэдынгөө хүсөөр горьтойхон бэлдэһэнэй аша үрэ мүнөөл харагдажа байна гээшэ. Үбһэеэ ехэл гамнанабди. Үшөө ямар хабар болохоб даа, бү мэдэе. Мүнөө хонин бүхэндэ 100 грамм үбһэ, тиихэдэ һолоомо дуран соонь, 150 грамм концентрат үгтэнэ. Уһаншье гэжэ элбэг даа, дуран соогоо. Мүн нарһанай шэлбүүһэ хэршэжэ үгэдэг заншалтайбди,—гээд Согни хөөрөгөө үшөө саашань үргэлжэлүүлбэ.

Мүнөө хонидынь олоороо түрэжэ байна. Эндэхид 660 эхэ хонидһоо 500 гаран хурьга абаад байна. Тиихэдэ эндэһээ баруун тээ хоёр модоной Булаг гэжэ газарта 600 хонин бии юм. Тэндэ хурьгад олоороо абтажа эхилээ.

Хониной хашаа соо ороходомнай яндайтар сэбэрлэжэрхиһэн, бүхы юумэниинь яб таб байса хээтэй. Ажалша бэрхэ зонуудай хүдэлмэриие эндэһээ таажа мэдэхээр байгаа һэн.

Согни Доржиевич бага балшар наһанһаа ажал хүдэлмэри хэжэ дүршэһэн хүн. Бүри багахан байхадаа машинын жолоошо болоһон юм. Бурят оронойнгоо элдин баян тала дайдаар нилээдгүйхэн табилуулһан намтартай. 1944 онһоо хойшо алдарта партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэ зэргэ зүүжэ ябана. Тэрэ ямаршье ажалда ходол үндэр бүтээсэ түйлажа, магтаал хайрада хүртэжэ ябадаг хүн гэжэ нютагаархидынь дэмы магтадаггүй ёһотой.

...1959 он. Согни Доржиевич өөрынгөө һайн дураар хонишон болохо гэжэ шиидээд, совхозой директорэй кабинет соо «намайе хонишон болгыт» гэһэн мэдүүлгэтэйгээр ороо бэлэй.

Тиигэжэ Согни бишыхан хурьгадые даажа абаа һэн. Түрүүшээр нилээдгүйхэн бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг байгаа. Теэд ямаршье сагта бэрхэшээлһээ айгаад, гэдэргээ сухаридаг хүн бэшэ ха юм. Хурьгадшье оролдолго харууһалгын хүсөөр өөдэргэн түргэнөөр томо боложо захалба. Нэгэшье хурьган үхэл гарзада оронгүй, бэеэ хүсэжэ, хонид болоод, мүнөө тэдэнь түрүүшынгээ түл үгэжэ эхилбэ гээшэл.

—Гайтайхан ааб даа, булта түрүүшынгээ түл үгэхэнь. Нэгэшье хурьга гарзада оруулдаггүй һаа, һайн юм һэн. Үдэшэндөө ээлжээгээр хонидоо ходо манажа хононобди. Зарим һүни хорёод, гушаад хонин хурьгалаад, ехэл шахардуу саг болоно. Мартда бүхы хониднай түрөөд байха ёһотой гэжэ һананаб. Үгэдөө хүрэхэл аабзабди,—тээд коммунист Согни омогтойгоор мэдүүлнэ.

Үшөө гурбан хурьга тэбэриһэн залуухан басаган газааһаа ехэл яаралтай орожо ерэнэ.

— Танилсатты, Полина Скворцова гээшэ, хэды залуушье һаа, ажалдаа угаа дуратай, шударгы бэрхэ, урагшаа һанаатай басаган даа. Эрдэм номооршье һайн, юрэдөөл хүнэй хойно ороод орхихогүй, — гээд Согни тэрэ басагаяа зүгөөргүйгөөр магтажархина.

Ахалагша хонишон коммунист Согни Содномов өөрөө агитатор юм. Үдэшэндөө сүлөөтэй сагтаа газетэ, журналнуудые бригадынгаа гэшүүдтэ уншажа, хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Орон соогоо боложо байһан һониниие саг дарыдань дуулгажа байдаг.

Р. Цыдыпов.

Хори.

ИИГЭЖЭ БУЛТА ХҮДЭЛДЭГ ҺАА...

Олониитын эмхинүүдэй нэгэн шэнжэ түхэл мүн байһан арадай һайн дуратанай дружинын үүргэнь улам дээшэлнэ. Тэдэнэр социалис хуули ёһо, ниитын журам сахиха хэрэгтэ бүри шударгыгаар хабаадалсадаг болоо. «...Коммунизм байгуулжа байһан общество дотор хуули ёһо эбдэхэ болон гэм хэхэ ябадал саашадаа огтолон усадхагдаха байна» гэһэн гүн удхатай үгэнүүд партиин Программа соо бэшээтэй.

Энэ талаар Баргажан тосхондо юун хэгдэнэб? Һүүлэй 3 жэлэй туршада 150 хүнһөө бүридэһэн арадай 16 дружина байгуулагдаад, муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Эндэхи тосхоной дружинын командираар коммунист А. К. Роков томилогдоһон юм. Тэдэнэр хайшан гээд ажал хэрэгээ эмхидхэнэб? Жэшээлхэдэ, Н. И. Тумашов (аймагай хүүгэдэй байшан), Г. Г. Демин (ветбаклаборатори), А. П. Скуп (аймпотребсоюз), Ф. А. Большаков (Баргажанай дунда һургуули) болон бусад туд бүридөө участогуудые даажа абанхай. Эгээн эдэбхитэй нүхэд — М. А. Митарциков, А. И. Завьялов, А. Ф. Большаков, Г. И. Свиридов, В. К. Колмаков гэгшэд бусадта үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ. Тэдэнэй дежурлаһан үедэ нэгэшье гэмтэн «онобшологдонгүй» үнгэрдэггүй.

Иигэжэ булта хүдэлдэг һаа, аймаг дотор гэмтэ ябадал бүри үсөөрхэ һэн. Гэтэр зарим участогуудай дружинын командирнууд: нүхэд Скосырский, Щеголев, Зеленовский гэгшэдэй даалгагдаһан хэрэгтээ тон хойрогоор хандадаг байһыень ажалшадай суглаан, сесси, зүблөөн нэгэтэ бэшэ шангаар шүүмжэлһэн байха. Эдэ бүгэдэһөө зохихо тобшолол хэжэ, хэрэг ажалаа эрид һайжаруулха тушаа тэдэнэй бодомжолдоггүйнь гайхалтай.

Үшөө ямар дутагдал тэмдэглэлтэйб гэхэдэ, түрүүшын ээлжээндэ дружиннигуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар табигданхай. Тэдэнэй үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ тушаа мүн аймагай штабай гэшүүдшье хүсэд анхарнагүй гэлтэй. Шэнэ жэлһээ хойшо энээн тушаа нэгэшье лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдөөгүй байһаар. Энээндэ сэхэ харюусалгатай хүнүүдэй «шиидхэбэри» абаһаар, бодомжолһоор байтарнь саг ошожол байна ха юм...

Д. Очиров,
аймгүйсэдкомой дэргэдэхи милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

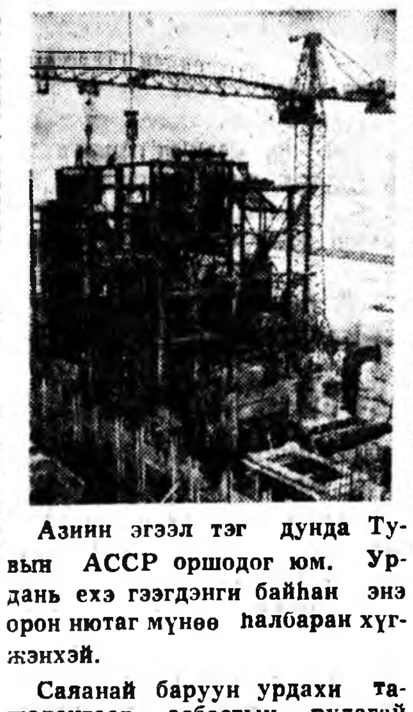

Азиин эгээл тэг дунда Тувын АССР оршодог юм. Урдань ехэ гээгдэнги байһан энэ орон нютаг мүнөө һалбаран хүгжэнхэй.

Саянай баруун урдахи ташалангаар асбестын рудагай ехэ хэбтэшэнүүд бии. Мүнөө тэндэ «Тувасбест» гэдэг комбинат баригдажа байнхай. Тэрэнэй түрүүшын халаан энэ жэл ашаглалгада оруулагдаха. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Тувасбест» комбинадай теплоэлектростанциин котелнуудые хабсаргажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

АГИТАТОР, ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

БУУ ЗЭБСЭГ БҮГЭДЭНИИТЭЭРЭЭ, ХҮСЭДӨӨР ХУРЯАХА ГЭЭШЭ АЖАБАЙДАЛАЙ ЭРИЛТЭ МҮН

Түрэл Коммунистическэ партиимнай XXII съезд дээрэ эб найрамдал хамгаалха, ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Энээниие амжалтатайгаар шиидхэхын тула буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха хэмжээнүүд нэн түрүүн бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ манай Советскэ правительство нэгэнтэ бэшэ дабтан хэлэдэг. Бүри 1922 ондо В. И. Ленинэй оролдолгоор энэ асуудал Генуэскэ конференци дээрэ табигдаһан юм. Хожомынь 1927 ондо Лиги нацада мүн лэ манай гүрэнэй түлөөлэгшэд табиһан байгаа. Һүүлэй жэлнүүдые абажа харабал, 1959 он хүн бүхэндэ һанагдаха байха. Тэрэ жэлэй сентябрь һарада Н. С. Хрущев Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн 14-дэхи сесси дээрэ буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха дурадхал оруулаа һэн. Эдэ хэмжээнүүдые гурбан шатаар бэелүүлхэ гэжэ һанамжалагдаһан юм. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэг уласхоорондын шанга хиналта доро табигдаха ёһотой.

Америкын Холбоото Штадууд болон бусад баруунай гүрэнүүд бидэнэй энэ мэдүүлгые дэмжэжэ абангүй, хайшан гээл һаа буу зэбсэг хуряахагүй ааб гэжэ оролдоно. Тиигээд тэдэнэр хүнэй ухаан ойндо багташагүй, оройдоо бүтэхэгүй хоёр эрилтэ табина: нэгэдэхеэр, буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха хэмжээнүүдтэ хиналта табихатаяа хамта үлэһэн зэбсэгүүдые шалгаха гэһэн эрилтые Америкын Холбоото Штадууд ба Англи уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэг бүтээн гаргаха асуудалаар һэлгэхэ гэжэ оролдоно. Теэд, Эхэ орондоо дуратай, Эхэ оронойнгоо сүлөөгэй түлөө һанаагаа зободог ямар хүн империалистнуудай энэ мэдүүлгые дэмжэхэб даа!

Буу зэбсэгүүдтэ хиналта тогтоохо асуудалаар СССР США хоёрой хоорондо ондо ондоо һанамжануудай гарадаг тухайда СССР-эй правительствын толгойлогшо иигэжэ тэмдэглэнэ. «Буу зэбсэгүүдые хуряалгын ёһотойгоор эхилхэһээ бүри урид Советскэ Союз өөрынгөө бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые хиналта доро үгэг лэ, оронoo хамгаалха бүхы системые элирхэйлжэ үгэг лэ гэжэ США, тэрэнэй союзнигууд хүсэдэг байжа болоо ха. Хиналта тухай асуудалда иимээр хандабал, таанад юушье түйлажа шадахагүйт, иимэ хиналтые бидэ зүбшөөхэгүйбди гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ ёһотойб,—гээд Джон Ф. Кеннедидэ февралиин 21-дэ эльгээһэн бэшэг соогоо Н. С. Хрущев мэдүүлнэ.

Тэдэнэй хоёрдохи эрилтэ юуб гэхэдэ, буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха хэмжээнүүдые бэелүүлхын урда тээ уласхоорондын сэрэгэй хүсэ бии болгохо гэнэ. Тэдэ сэрэгэй хүсэнүүд гурбан бүлэг (социалис, капиталис, нейтральна) гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй мэдэл доро байха һаань бидэ зүбшөөлөө үгэхөөр бэлэмди. Гэхэ зуура баруун гүрэнүүд бидэнэй эрилтэ ханганагүй, уласхоорондын сэрэгэй хүсэнүүдые ямар нэгэн нейтральна гүрэнэй түлөөлэгшэ толгойлхо һэн гэжэ баадхана. Теэд нейтральна гүрэнэй түлөөлэгшэ Даг Хаммаршельдын өөрынгөө албанда ямараар хандаһыень, Африкын үнэн сэхэ хүбүүн, агуухэ тэмсэлшэ Патрис Лумумбын ами наһа таһалһыень бүхы дэлхэйн арад зон эли тодоор һанажал байна. Иимэ муухай юумэ хэһыень хаража байгаад, үшөө дахин тиимэрхүү түлөөлэгшын гарта бүмбэрсэг дэлхэйн арад зоной хуби заяае барюулха ёһогүйбди. Тиимэһээ баруун гүрэнүүдтэ эрид шанга иимэ эрилтэ табинабди: «Уласхоорондын сэрэгэй хүсэнүүдые бии болгохо гээ һаа, гурбан бүлэг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хүтэлбэри доро байлгахаар эмхидхэхэ. Энэ эрилтын хангагдаагүй һаань, уласхоорондын сэрэгэй ямаршье хүсэн эмхидхэгдэхэгүй».

Дэлхэй дээрэ болоһон хубилалтануудые баруун гүрэнүүд заатагүй мэдэрхэ ёһотой. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн XVI сессиин баталан абаһан резолюцинуудшье эдэ хубилалтануудые гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, «Дайн сэрэгэй хэрэгтэ ядерна зэбсэг ашаглахые хорихо», «Африкые ядерна зэбсэггүй зоно болгохо» гэһэн шиидхэбэринүүд Америка, Англи, Францийн түлөөлэгшэдэй буруушаабашье, баталан абтаһан байна. Тус сесси мүн буу зэбсэг хуряалгын асуудал шиидхэхэ 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитет байгуулаа. Энэ комитет мартын 14-дэ Женевэдэ суглаагаа эхилбэ. Дээрэ нэрлэгдэһэн комитедэй хүдэлмэридэ хүн түрэлтэн тон ехэ анхарал хандуулан, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал шиидхэхэдэнь үнэн зүрхэнһөө амжалта хүсэнэ.

Совет арад эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ жагсан, буу зэбсэг хуряахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ. Тиимэһээ буу зэбсэг хуряаха асуудалаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй хүдэлжэ эхилхэдэнь, харьяата оронуудай правительствонуудай (гүрэнүүдэй) толгойлогшонор хабаадаха һэн гэжэ Советскэ правительство дурадхаһан байна. Манай гүрэнэй энэ мэдүүлгые бүхы дэлхэйн арад зон һайшаажа, үндэр сэгнэлтэ үгөө. «Эхэ асуудалнуудые дээдэ тушаалтай хүнүүд шиидхэхэ ёһотой»,—гээд Англиин «Трибюн» газетэ бэшэнэ.

«Буу зэбсэг хуряаха асуудалаар үгээ ойлголсохын тула правительствонуудай толгойлогшонорой оролдолго гарган, хэлсээндэ бата һуури табяагүй һаань... бусад түлөөлэгшэд юушье бүтээжэ шадахагүй»,—гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ һүүлшын бэшэг соогоо онсолон тэмдэглэнэ.

Харин США-гэй президент Д. Кеннеди, Англиин премьер-министр Макмиллан гэгшэд манай гүрэнэй эльгээһэн бэшэгые һайса шэнжэлэн үзэхэ сүлөөгүй, багахан сагай туршада харюу үгэхэдөө, бидэнтэй һанал таараагүй тухайдаа мэдүүлһэн байна. Иимэ бага саг соо бэлдэгдэһэн харюу тухайда Америкын «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэхэдээ. «Сахилгаанай сахилһантай» жэшээлнэ.

Бидэнэй эльгээһэн бэшэгтэ тэдэнэр яагаад иимэ яаралтайгаар харюусааб? Манай һанахада, тэдэниие яаруулһан хоёр шалтагаан бии. Нэгэдэхеэр, совет хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүдынь сухаришагүй шиидхэбэри бологшоб гэжэ тэдэнэр һанаашархаа. Хоёрдохёор, өөрынгөө арсаһые нейтральна найман гүрэндэ харуулжа, Советскэ правительствын дурадхалнуудые дэмжэхэгүйень баадхаха гэжэ оролдоно.

Америкын Холбоото Штадууд буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха хэмжээнүүдээр орондо өөрынгөө сэрэгшэдэй урда бүри ехэ зорилгонуудые табижа байһаниинь бүгэдэндэ эли. Һаяхан Америкын президент Кеннеди Сагаан байшан соо болоһон нюуса суглаан дээрэ «баталан хамгаалгын шэнэ түсэбөө» соносхобо. Өөрынгөө шэнэ түсэб соо господин Кеннеди гол түлэб гурбан зорилго табина:

1) үлэмжэ ехэ хүсэтэй ядерна зэбсэг бэлдэхэ, хүшэр сагай болоо һаань, хамагай түрүүн тэрэнэй хүсэ хэрэглэхэ.

2) жиирэй сэрэгэй тоо олон, дайшалхы хүсыень ехэ болгохо, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудта сэрэгэй хүсөөр, оролсохо.

3) нюуса ба «партизан» тэмсэл хэхэ тусхай сэрэг бии болгохо.

Эдэ зорилгонуудые шэнжэлэн шалгажа үзөөд байхадаа, дайн сэрэг үгы хэхын тулада Кеннеди һанаагаа зобоно гэжэ хэлэхэнь бэрхэтэй. Харин Кеннеди өөрынгөө муухай аашануудаар арад зониие дайн дажар руу түлхин, уласхоорондын байдал бүри түгшүүрилтэй болгохые оролдоно гэжэ түрүү хүн түрэлтэн нэгэн дүүгаар батална.

Яахадаа баруун гүрэнүүд бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха хэмжээнүүдые бэелүүлхээ арсанаб?

Баруунай капиталис гүрэнүүд амгалан ёһоор мүрысэжэ бирахагүй байһанаа мэдэнэ, мүрысөөндэ илагдахаар «хүшэр сагай» болоо һаа, социалис гүрэнүүдэй илалта түгэс алхамые зэбсэгэй хүсөөр тогтоохо һанаатай. Тиихэһээ гадна баруун гүрэнүүд уласхоорондын байдал муудхаан, буу зэбсэг бүтээн гаргадаг монополинуудые бүри ехээр баяжуулхатайгаа хамта, социалис гүрэнүүдэй мүнгэ зөөриие дайн сэрэгтэ гаргуулхаар баадхажа экономикыень һуларуулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Теэд хайшаншье гэжэ тэдэнэй оролдоо һаа, түүхын эрьесэ һаатуулха хүсэн байхагүй гэжэ бидэ, коммунистнар мэдэнэбди.

Манай түрэл Парти, Правительство энэ зорилго дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэнэ, буу зэбсэг үгы хэхын тула хэгдэхэ уласхоорондын ямаршье уулзалга, хэлсээнүүдые шууд дэмжэнэ, 18 гүрэнһөө бүридэһэн комитедэй хүдэлмэридэ баруун гүрэнүүдэй толгойлогшонорой хабаадахаяа арсаһые буруушаан шүүмжэлээд, Женевын суглаандаа

Гадаадын хэрэгэйнгэ[…]
легациин толгойлогш[…]
бэбди. Энэ асуудалаа[…]
вонуудай толгойлогш[…]
гада хэзээгүй хабаада[…]
набди.

Уласхоорондын ш[…]
тогтоожо, буу зэбсэг б[…]
хүсэдөөр хуряаха дог[…]
ветскэ правительствы[…]
Меморандум ажалша […]
харал хандуулжа бай[…]
хы үнэн сэхэ хүнүү[…]
нүүдые үнэн зүрхэн[…]
шаана. Баруун тээ[…]
түбхын түрүүндэ США[…]
совет дурадхалнуудай[…]
шанартай байһые мэ[…]
лобо. Великобритани[…]
рэгүүдэй министерст[…]
Дж. Рассел иигэжэ […]
лиин делегациин бо[…]
дурадхалнууд айхабт[…]
шанартай байна. Ти[…]
ниин правительство […]
дые анхаралтайгаар […]
байха. Зүгөөр хүн […]
сэсэрхэлдээ хүсэнагү[…]
зэбсэг бүгэдэниитээр[…]
ряаха асуудалнуудаа[…]
жээ абахыень хүлээн[…]

Иигээд байхада, бү[…]
дэй үгэеэ хэлэхэ сагы[…]

Советскэ правитель[…]
лые, һаяхан тунхаг[…]
рандумые арад түмэ[…]
дэмжэнэ. Баруун гү[…]
дэ боложо байгаа зү[…]
лаа һаа, бүхы дэлх[…]
урда харюусаха ёһот[…]

Политическэ бо[…]
ухаанай эрдэ[…]
Бухэсоюзна бүл[…]

ДИОДАМЖУУЛГАНУУДАЙ ХЭЛЭН ТУХАЙ

...манай литературна хүгжэжэ байнхай. Тү... дүрэмнай хэмгүй олон ...хэблэгдээ. Уран зо...һэн хэды һайн, һай... повесть, рассказ, поэмэ, ...гээшэб!

...тературна хэлые аман ...лхэ аргануудай нэгэ... түрүүн радио байна. Энэ ...дикторнүүд дүүргэлсэнэ. ...дикторнүүд тон зүбөөр, ...хэлэнэй дүримые хаза... уншаха ёһотой. Энэ ...ирантгүй, хүн бүхэн өөр ...аар, нютаг нютагайнгаа ...римаар хэлэхэ болоо ...турна хэлэндэ гансал ...а һанагдана.

...ээ манай радиогой ...нүүдэй хэлые шүүм... үзэе.

...и диктор Эрдынеева ...э алдуу хэдэггүй, яһа... хэлэнэ, Зүгөөр мэдүү... сэглэлтые (пауза), уд... заримдаа тон буруу...даг. Жэшээлхэдэ, иигээд ...торо... тушаа газарай ...ай хиидэхэ? (харлуу...нүүдтэ сохилто хэгдээ). ...та... самолёдһоо Куба...ай... газар хараха...ы үзэе: «гидрометерео...рогой мэдээсэһэнэй ...р республика... дотор...т... байха хойто аймагуудта ...бага зэргэ саһан ороxо» гээд баһа нэгэ хэлээ һэн. Иигэжэ хэлэхэдэ, түрүүшын хахадынь удхагүй болошоно; «доторнай үүлэтэй» гэхэдэнь, «сэдьхэлдээ уйдхартай» гэжэ ойлгохоор болошоно бшуу. Иимэрхүү дутагдалнууд нүхэр Эрдынеевагай хэлэлгэндэ олохон дайралдадаг. Үгэнүүдэй хоорондохи сэглэлтые буруугаар хэлэхэдэ, мэдүүлэлэй удхань буруу гү, али ондоо удхатай болошоно. Бэлэдхэлгүйгөөр гаража уншаһан дээрэһээ зарим үгэнүүдээ танижа ядана гээшэ гү гэжэ һанахаар—тал-мэл, ааг-зааг гэжэ байжа уншадаг. «Президиум» гэжэ үгэдэ буруу сохилто хэгдээд, «прэзидиум» гэжэ хэлэгдэнэ. Баһа дэлхэй гэжэ үгые дэлхы гэдэг байна.

Дылыгма Дагбаевае һайн диктор гэжэ тоолоходо болохо. Зүгөөр бага зэргын ажаглалта хэхэ хэрэгтэй. Бурят хэлэндэ г абяан түбэнгеэр хэлэгдэнэ. Дагбаева тэрэнииеород г шэнгеэр, зөөлөөр хэлэнэ (газар, ганса). Мүн шубуун, шулуун гэхэ мэтэ үгэнүүдтэ у абяаень, о болгон, «шобуун, шолуун» гээд хэлэнэ. «Э» абяан эхитэй үгэнүүдые «и» абяагаар эхилүүлэн инэ, ирэ гээд хэлэхэдэнь шэхэндэ харшаар дуулдана. Тиимээр хэлэдэг нютагайнь заншал байжа болоо юм аабза, теэд бурят зон нэлэнхыдээ тиитэжэ хэлэдэггүй байна ха юм. Эдэ дутуунуудаа заһаһай гэжэ һанатдана.

Диктор Будаев тухай. 1960—1961 онуудта Доржиев гэжэ, бурят литературна хэлэнэй орфоэпиин дүримые огто мэдэхэгүй, бурят зоной шэхэндэ тон харшаар хэлэдэг, «хэмэл» хэлэтэй гэхэ юм гү, али бурят хэлэ шудалжа ядажа байһан хүн шэнгеэр хэлэдэг диктор байгаа һэн. Харин хаер ханин (хорин хоёр хонин), андоо аром (ондоо орон), Бяйгал (Байгал), бяйра, бяйна (байра, байна), номэй (номой), талмэй (талмай), һарбейба (һарбайба), колхозей (колхозой) сэмбиин (сэмбын), бихи (бэхи), ажахии (ажахы), эрхи (эрхэ) гэхэ мэтээр, хатуу хашалган абяануудые зөөлэрүүлээд, түргэн «о» абяае «а» болгоод, «ай» дифтонгые «яй» болгоод хэлэдэг һэн. Энэ нүхэр болижо, орондонь Будаев гэжэ дикторэй ороходонь, радиомнай бурят хэлэеэ тэрэ мэтээр эбдэхэ, доромжолхоёо болихонь ха юм гэжэ һанагдаа һэн.

Теэд, Будаев баһал тиимэ нүхэр байба. Энэ дикторэй хэлэжэ эхилхэдэ, радиогоо болюулжархидагшье хүнүүд байха юм. Бурят хэлэндэ түргэн э үзэгые ородой ы шэнгеэр хэлэдэг ха юм. Будаевай э шэгээрнь хэлэхэдэнь ехэ аягүйгөөр дуулдана. «Б» абяае бурят зон һулаар хэлэдэг гээшэ ааб даа. Будаев хадаа ородой барабан, баба гэһэн үгынхидэ адляар хэлэнэ. Ж Ш хоёр абяануудые хайшан гээд хэлэнэ гээшэб, ехэл жэгтэйгээр дуулдана.

Тогтонижо шиидээгүй байһан литературна хэлэеэ энэ мэтын дикторнүүдээр эбдүүлжэ байдагнай тоншье болохогүй. Хамаг зон, илангаяа һуража ябаһан үхибүүд тон зүб литературна хэлэ дуулаха ушартай. Тиихэ аад, Будаев дикторэй хэлые дуулажа байхадаа, зүбөөр үгүүлжэ һураха аал? Нэгэ дикторынь «Байгал, талмай, колхозой» гэжэ байхадань, нүгөөдэнь «Бяйгал, талмей, колхозей» гэжэ байхань болоштой аал? Ород хэлэн дээрэ хэлэдэг дикторнүүдэй нэгэниинь «Байгал, колхозя» гэдэг байгаа һаань, радиокомитедэй ударидагшад хэрэглэнгүй байхагүй һэн ха.

Дикторнүүд бүгэдөөрөө шахуу, радиогоор хэлэһэн зарим залуу нүхэдүүд, зарим дуушад «долгин» гэхэ мэтэ үгые буруу хэлэдэг. Энэ үгые ямаршье нютагай бурят хүн «дольен» гээд хэлэнэ. Дурсагдагша нүхэдүүд энэ үгын үзэгүүдыень дахажа, л үзэгынь хатуугаар, г үзэгынь шэгээрнь хэлэнэ. «Шагнаха» гэжэ үгые заримдаа «бархиртар баряад», «дуулаха» гэжэ үгын орондо хэрэглэдэг байна. Дуулаха гэхэдэ дуу дуулаха гэһэнтэй адли болоно гэжэ бодоо һаа тон буруу юм ааб даа. Адляар хэлэгдэдэг аад, ондо ондоо удхатай үгэнүүд ямаршье хэлэндэ байдаг ха юм. Энээнһээ далтираад үгэнүүдые буруу хэрэглэжэ болохогүй. Нэгэ хүн нүгөөдэдөө юумэ хөөрэжэ байха зуураа «ши дуулажа байна гүш?» гэжэ асуудаг. «Тэрэ хүнэй хэлэхые дуулаа һэм» гэжэ, «тэрэ артистын дуулахые дуулаа һэм» гэдэг бэд даа. Хамаг ухаа, сэдьхэлээ согсолжо, шэхэеэ табихые «шагнаба» гэдэг аабзабди. Багшанар шабинартаа «һайнаар шагнагты» гэдэг ааб даа. Эсэ мэдэгдэһэн абяанай гарахада, юун ааб гэжэ мэдэхын тулада абяагүй болоод, хүдэлхэеэ болёод шагнанабди. Үнгэрһэн февралиин 22-ой үдэшын 6 час үнгэржэ байхада диктор Будаев соносхобо: Цырендулма Дондоковна рассказ шагнагты!» «Рассказ дуулагты» гээ һаа шэхэндэ аятай байха бэшэ аал. «Цырэндулма Дондоковна рассказ» гэхэдэнь нүхэр Дондоковада хандаба гэжэ ойлгохоор байгаа. Зүгөөр рассказай дүүрэхэлээр «Дондоковагай рассказ» гэжэ мүн лэ Будаев хэлээ. Алиниинь зүб юм? Энэ мэтын алдуунууд Будаевта али олон.

Эдэ бүхэн дээрэһээ бодоходо, радиокомитедэй хүтэлбэрилэгшэд бурят хэлэн дээрэ хэгдэһэн дамжуулгануудайнгаа шанар тухай бишыханааршье һанаагаа табинагүй, дамжуулгануудаа өөһэдөө нэгэшье дууланагүй ха гэжэ һанахаар.

Зарим нүхэдүүд юундэ Хасаран, Хамаев гэдэг болоо юм. Бурят лэ нэрэнүүд ха юм. Энэ ёһоороо һаа хайн, хамган, баха (баһа), хорхон (һорһон) гэдэг болохо юм гү?

Радиодамжуулгануудай дутуунуудынь гансашье эдэ бэшэ ёһотой. Радиокомитедэйхид эдэнээ шүүмжэлэн хэлсэжэ, заһалта оруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Лодон ЛИНХОВОИН,
багша—пенсионер.

...ЬАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

...сахарай заводой ...ршэд, Ждановай ...колхозой колхозни... ...да байрлаад, модо ...дэг. Тэдэнэр хэ...гээшье һаа, саг ...о лекци, хөөрэл... шагнадаг. Сахарай ...комой секретарь нүхэр Перевалов коммунизм байгуулха Программа тухай хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Модо бэлэдхэл дээрэ ажаллажа байһан хүнүүд нүхэр Переваловта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэжэ, саашадаа ерэжэ байхыень уряа һэн.

Б. Банзаракцаев.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

...СКА ОБЛАСТЬ. Комсомолшууд Вера Феоктистова, Валентина Атаманова гэг... һаяхан Новомосковско городой мелькомбинадта хүдэлжэ байһан юм. Энэ предприя... ...ис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.
...и уряада харюусан, эдэ басагад хүдөө нютагта ошожо хүдэлхэ дуратай байһанаа ...һэн.
...стова, В. Атаманова Новомосковско районой «13-я годовщина Октября» колхо... ...э эльгээгдэһэн байна. Һаалишан Анна Ефимовна Штукатуроватай тэдэнэр ...жэ эхилээ. Дүршэлтэй энэ һаалишан залуу басагадые һургана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...) һаалишад В. Феоктистова, А. Штукатурова, А. Атаманова.

ТАСС-эй фотохронико.

(ТАСС-эй мэдээсэлнүүдһээ)

...ИРСК. КПСС-эй ЦК-... Пленумэй шиидхэбэ...нүүлэлсэхэ хүсэл...ой 500 гаран за... гараха тухайгаа ... ВЛКСМ-эй райко..., Мүнөө үедэ Кус...арай областьнуу...та 500 гаран залуу ... мордобо.

...СК. Уралай автомо...ой цехүүдээр КПСС-...ртын Пленумэй ...д үргэнөөр зүбшэн ...ндэхид колхоз, сов...лтэнүүдые болзор...үргэхэ хүсэлтэйгөөр ...ай.

..., Белоруссии, Украи... ...ин Федерациин оло...удта Уралай олон ...уд эльгээгдээ.

... Городой комбайн ...ртиин Центральна ...дэлгэдэ үндэр бү...раа харюусана. Эн...ри 300 гаран ком...нүүдэй гол бүтээг...рска болон Ростов...та эльгээгдэнэ. Мү... шухала хэрэгсэл бү...оо 350 хэһэг хүрэ...эһэн зорилго табиг...

... Полшинниково заво...шэд эрдэм мэргэ...нүүлхэ зорилготой-...уралсалнуудта хабаа...ай гүрэнэй универ...ическа факульте... туһаламжаар за... ...учасгуд болон це...-эй XXII съездын ..., экономическа ...алха 30 га...нэ. Тэрээн... ...хуу хүдэлмэ...ришэд болон алба хаагшад хабаададаг.

БРЕСТ. Брестскэ районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хамтын суглаанай шиидхэбэреэр хоёр зургаан хоногой амаралта колхознигуудта байгуулагдаба. Санаторидо аргалуулха зонуудта курортын путевконууд худалдагдажа абтана.

Түрэхэ болоһон эхэнүүдтэ 112 үдэрэй амаралта үгтэнэ. Наһажаал болоһон 40 гаран колхознигууд һара бүри пенси абадаг юм. Үни удаан ажаллаһан түрүүшүүлдэ түлөөһэгүйгөөр түлеэ, мори унаа үгтэдэг.

ТЮМЕНЬ. Ярковско леспромхозой хүдэлмэришэд нэгэдэхи кварталда модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэбөө уридшалан дүүргэбэ. Тэдэнэр эрхим һайн шанартай 100 мянган кубометр модо Эхэ орондоо үгөө. Мүнөө эндэхид доторойнгоо арга боломжые тооложо үзөөд, һарын дүүрэтэр үшөө 13 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур үгэхэ гэжэ шиидээ.

Тэрэшэлэн Дубровиной, Кондиин леспромхозууд хэдэн арбаад мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур үгэһэн байна.

ДОНЕЦК. Доной үргэн уужам тала дайдада нарата дулаан үдэрнүүд ерэбэ. Тарялан дээгүүр трактор машинын хүнхинөөн таһарнагүй. Областиин бүхы районуудта хабарай хүдэлмэри үдэр бүри үргэдэнэ. Эндэхи колхоз, совхозууд гансахан кукурузын тарилгые 2 мянган гектараар үргэдхэхэ зорилготой. Мүн горох, сахарай свёкло, наран сэсэг ехээр таригдаха юм.

ЛИПЕЦК. Байгша оной февралиин түрүүшын хахадта ашаглалгада үгтэһэн Новолипецк металлургическа заводой гигант—шэнэ домно 200-дахияа булад хайлуулжа гаргаба. Оньһожоруулагдаһан бүхы зэмсэгүүдынь һайнаар хүдэлнэ.

ОПЕРО, БАЛЕДЭЙ ТЕАТР ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ТООДО

Гурба һарын туршада РСФСР-эй драматическа болон хүгжэмэй театрнуудай зүжэгүүдэй Бүхэроссийска харалга боложо дүүрэбэ. КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ Россин театрнууд хамта дээрээ 220 зүжэг табяа. Энээгээр дурсагдаһан харалгын нэгэдэхи үень эхилһэн байха юм. Хоёрдохи үедэнь 47 зүжэг харуулагдажа, тэдэнэй арбаниинь һайн сэгнэлтэдэ хүртөөд, дипломуудаар шагнагдахаар дурадхагдаа.

РСФСР-эй драматическа болон хүгжэмэй театрнуудай зүжэгүүдэй Бүхэроссийска харалгын комиссида уран һайханай ажал-ябуулагшад, шүүмжэлэгшэд, драматургнууд болон режиссернууд олоор хабаадалсаа. Гадна харагшадай конференцинүүд, зүбшэлгэнүүд эмхитэйгээр үнгэргэгдөө.

РСФСР-эй культурын министерствын коллеги Россин 10 оперно театрнуудай эрхим зүжэгүүдые дипломуудаар шагнаха шиидхэбэри гаргаба. Эдэ театрнуудай тоодо ССР Союзай Ехэ, Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй театрнуудтай хамта манайшье Ленинэй орденто театр оролсоо. Тэрэнэй гүйсэдхэһэн М, Мусоргскийн «Борис Годунов», Б. Ямпиловай мүнөө сагай темэдэ зорюулагдаһан «Булагай эхиндэ» гэжэ оперонууд һайшаагдаһан байха юм.

Н. Маторин.

Н. ДАМДИНОВ

НАРА БУЛЯАЛДААН

(Шэнэ шүлэгүүдһээ)

Хариһаа бэриеэ буулгажа ябаа
Буряадай
Харгые отолон гаража шадабал, ши
Нэрыень хухалааш,
Нарыень буляагааш—
Нара буляалдаанда илажа
гарахалши!
Нара буляалдаан—хүр саһа эсхэн!
Нара буляалдаан — сэсэг түйбэн!
Мүр мүрөө мүшхэн!
Эмээл дээр гуйбан!
Уһа гаталалдан,
Һэлмэ һугалалдан,
Уйтахан нюдөөрөө ялаганалдан!
Шүлэглэл дуунай нара буляалдаан!
Сүүбэн шонодли дайсадай улилдаан!
Тэдэнэй урдаһаа омогоор бодожо,
Тэнгэриин оройе духаараа тудажа,
Манай Маяковский дуугаа татана.
Мандаһан нарые зэмдээ табина.
Нарата байдалай нара буляалдаан!
Намилзама
Тугуудай тулалдаан!
Балтаараа нараяа дархалнабди.
Баранай сэдьхэлдэ нара үгэхээ
Коммунизм тээшээ алхалнабди,—
Хорёодхон жэл соо эрид хүрэхээ.
Замымнай отолон гарахагүйт!
Забдажа туршахат-бирахагүйт!
Эб найрамдалда наран дуратай.
Иимэһээ маниие илдамаар харана.
Хонгор наран совет арадтай
Коммунис съездын үүдээр ороно.
Одоол башамдан тиишэ хүрэхэ,
Одоол нарые тойрожо ерэхэ
Омог хүсэлэнгэй болзор гараа.
Анхан замбуулин хараһан хүнэй
Асарһан бэлэгые һанагтыл мүнөө!
Мэшээмгэ хүбүүн Гагарин Юриин
Миһэлээл бүхэниинь—нараар
дүүрэн!
Нарые хубааһан мэтээр Гагарин
Намда, шамда, бүхы дэлхэйдэ
Нарата зугаа бэлэглээл,
зугаалан!
Наранай хүбүүн гү гэхээр бэлэй
даа!
Нара буляалдаан..,
Наран—Амидарал гэнэбди...
Нара буляалдаанда—түрүү
ябанабди!

Мүнөөдэр уран зураашадай суглаан

НОМОЙ ШЭМЭГЛЭЛ ГОЕ, ҺАЙН БОЛГОХО

Номой зурагууд ехэ хүмүүжүүлхы, уран һайханай удха шанартай ха юм. Гиимэ дээрэһээ тус асуудалаар Москвада Бүхэсоюзна зүблөөн үнгэргэгдэһэн, уран зураашадай пленум дээрэшье тусхай хэлсэгдэһэн байна бшуу.

Манай зураашадшье энээн тухай хөөрэлдөө хэһэн байна.

Ном гаргахада зохёолшодһоо гадна зураашад, редакторнууд, полиграфистнууд олоороо хабаадалсадаг гээшэ. Тэдэнэй бултадаа үгэеэ ойлголсожо хүдэлһэнэй эсэстэ ном газаа тээһээньшье харахада эрхим гоё шэнжэ түхэлтэй болодог ха юм даа.

Эндэ имагтал уран зураашын ямар үүргэ дүүргэдэг байһан тухай хөөрэхэ хүсэлтэйб. Тэрэ хадаа зохёолой удхые тон зүбөөр тайлбарилха, сюжет болон үгүүлбэриинь онсо шэнжые харуулжа шадаха ёһотой. Номой зурагуудые ухамайлхадаа, номой гадар шэмэглэхэдээ, зурааша зохёолшо хоёр халуун, бата ханибарисаатайгаар суг ажаллаха зэргэтэй. Тэдэнэрэй бэе бэеэ ойлголсоогүй һаань, творческо арга маягаараа дүтэрхы бэшэ байгаа һаань, номые һайнаар шэмэглэл туйлагдахагүй; зурааша болбол зохёолшын ном соо согсологдоһон бүхы һанал бодолые, үе сагай шэнжэнүүдые, арад зоной ажабайдалые, социальна харилсаануудые гүнзэгыгөөр шудалха уялгатай.

Дурсагдаһан эрилтэнүүдые манай хэблэлэй номуудта табиха шухала, яахадааб гэхэдэ, Москвада үнгэрһэн декадна выставкын һүүлээр республикын уран зураашадай союз номуудые зурагуудаар шэмэглэхэ хэрэгтэ анхарал муугаар хандуулна гэжэ Главиздадай шэнжэлэл дотор шүүмжэлэгдэһэн байха юм. Энээнһээ байтагай, ороноймнай түб хотодо болоһон Бүхэсоюзна суглаан дээрэ (1961 оной март) манай хэблэл һургуулиинхид ба багашуулда зорюулһан номуудые хэблэлгээр эгээл гээгдэнги гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Муу шанартайгаар номуудые шэмэглэхэ ушар яаралтай ажалһаа шалтагаална. Уран зураашадта тус хэрэг шиидхэлгэдэ тон бага саг үгтэнэ. Тиимэһээ эдэ өөһэдынгөө уялгада хайша хэрэгээр хандажа, номуудые һайн зурагуудаар хангахые оролдоногүй. Ном шэмэглэлгэдэ уран зурааша графигууд олоор хабаадуулагданагүй, харин тэдэнэй орондо гансал уран һайханай редакторнууд дуран соогоо аашалжа, нэгэ зураашаар ондо ондоо авторнуудай номуудые шэмэглүүлнэ. Энэнь тон муу, юуб гэхэдэ нэгэ зурааша зохёолшо бүхэндэ творческо шэнжээрээ, сэдьхэлэйнгээ байдалаар яашье таарахагүй байна бшуу.

Жэшээлхэдэ, уран зурааша Гергесов һүүлэй жэлнүүдтэ олон номуудта (Шолоховой «Хахалагдаһан шэнэ газар», Айтматовай «Д ж а м и л я», «Монгол рассказууд», Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан») зурагуудые зураа. Гэхэтэй хамта, нүхэр Гергесов даажа абаһан бүхы номуудаа бараниинь адляар, зарим ушарта дан һонигүйгөөр шэмэглээ. Илангаяа «Хахалагдаһан шэнэ газар» гэжэ романда зурагуудые зурахадаа, тус зохёолой гүн удхые гүйсэд дүүрэнээр тайлбарилжа шадаагүй. Суута советскэ романистын уран һайханай үндэр шанарта зохёолые Гергесовтэ шэмэглэхые даалгаһаниинь гэмшэлтэй, яахадааб гэхэдэ, энэ уран зурааша өөрынгөө творчестводо дан хайхарамжагүйгөөр хандана. Уран һайханай редактор Гурьянов баһал иимэрхүүгээр ажалладаг, ном шэмэглэлгэдэ шэнэ арга дурадхадаггүй байха юм.

Уран зураашад Гончар, Окладников; Москалев гэгшэд дурсагдаһан хэрэгтэ һайн жэшээ харуулнад. Тэдэнэй дунда нүхэр Гончар илангаяа ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана. Гэхэтэй хамта, бэлигтэ график Неволинае номуудые шэмэглэхэ хэрэгтэ хабаадуулдаггүймнай харамтай. Уран зурааша Дамбаев үхибүүдэй номуудай гадарнуудта яһала зохид зурагуудые бүтээбэшье, иллюстрацинуудые хангалтагүйгөөр хэнэ. Жэшээлхэдэ, Ц. Будаевай «Манай нютагай сэсэгүүд» гэжэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүдэй согсолборидо ургажа ябаһан бишыхан хүнүүдэй сэдьхэлдэ тон таарамжагүй, һонигүй зурагуудые тэрэ зураа.

Үльгэрнүүд болон баснинуудай жанрнуудта Балдаев Инкижинов хоёр ажаллана. Тус хүдэлмэриин хүндэ байһаниинь лабтай, яахадааб гэхэдэ үльгэрнүүдэй гүн гүнзэгы удхые, баснинуудай сатирическа образуудые үнэн зүбөөр зураг дээрэ тайлбарилха гээшэ хүнгэн бэшэ. Нэрлүүлэгдэһэн уран зураашад хэршье амжалтатай байбашье, зарим ушарта хайхарамжагүй ябадал гаргажа, бүхы иллюстрацинуудта адли болгохоо һанадаг. Энэнь һайшаалтай бэшэ. Тэдэнэр зохёолой текстые гүнзэгыгөөр ухамайлжа, зураг бүхэнөө шэнэ аргаар бүтээхэ зэргэтэй гээшэ.

Номуудта муу шанартай зурагуудые зурагдадаг байһанай гол шалтагаан юун бэ гэхэдэ иимэ. Уран зураашад өөһэдынгөө уялгые харюусалга багатайгаар дүүргэнэ, дан ехээр яарана, номуудай зурагуудай шанар шэнжые шалгадаг тусгаар уран һайханай Совет эмхидхэгдэнэгүй. Ном шэмэглэхэ талаар харюусалгатай редакторнууд уран зураашадтай (Окладников, Москалев, Неволина ба бусад) бата бэхи холбоо барисаа байгуулнагүй. Уран зураашадай союз номой хэблэл хоёрой хоорондоо холбоотойгоор ажаллажа, толилогдон гарагша зохёолнуудые һайн шанартай зурагуудаар хангаха тухай бодомоор саг ерээ гэжэ һанагдана.

А. Сахаровская,
уран зурааша.

МЭРГЭНЭЭР ШОГ ЗУРАГША

Гушаад жэлэй туршада уран зурааша Филипп Ильич Балдаев өөрынгөө бэлигтэ гуурһаар бурят уран зурагай хүгжэлтэдэ хабаадажа ябана.

Энэ хадаа тэрэнэй бүхы наһанайнь хэрэг болоно.

1932 ондо Эрхүүгэй Изопедтехникум (мүнөө Эрхүүгэй уран зурагай училищи) Ф. Балдаев дүүргэхэдээ, тэрэ үеын ангиин тэмсэл, коллективизациин халуун үе харуулһан — «Колхоздо оролго» гэжэ зурагаар диплом бэшэһэн байна.

Зураг зуража эхилхэһээ хойшо Ф. И. Балдаев шэнэ үе сагые тон хурсаар харуулхаар эрмэлзэдэг байгаа юм. Заримандаа энэнь эрхим түрүү хүнүүдэй портредүүдэй хажуугаар, залхуу, архинша, худалша хүнүүдые шоо шобто харбаһан шарж, карикатуранууд болодог һэн.

Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ уран зурааша «Агит Сонхын» гэшүүн байха зуураа, Гитлерэй генералнуудай муу муухай аашануудые элирүүлһэн зурагуудые зуража, хархис дайсадые хурсаар шоглодог байгаа. Олондо хүлеэгдэһэн жаргалта үдэрэй — Илалтын үдэрэй ерэхэдэ, Ф И. Балдаев илалтын магтаал болгон Советскэ Союзай геройнууд генерал И. Балдынов, снайпер Ж. Тулаев гэгшэдэй зурагуудые зуража, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн.

Дайнай һүүлэй амгалан байдалай үедэ Ф. И. Балдаев «Түрүү таряа боогшо Танхаев», «Шанар шэнжэлэгшэ», «Бурят һэеы гэр» болон бусад томо зурагуудые зураба.

Мүн Ф. И. Балдаев бурят уран зохёолшодой, жэшээлхэдэ, Х. Намсараев, Ж. Тумунов, Ч. Цыдендамбаев, Д. Мадасон, Д. Хилтухин, А. Шадаев, А. Тороев, Д. Батожабай, Б Мунгонов, Ш. Нимбуев гэгшэдэй роман, повесть, шүлэгүүдэй номуудые шэмэглэдэг, мүнөөшье олоор шэмэглэн зурадаг зандаа.

Уран зурааша 1940 ондо Москвада болоһон Бурядай искусствын нэгэдэхи декадада «Шоно-Баатар» гэжэ зураг, «Тэрэнги» гэжэ нагюрморт харуулһанһаа хойшо 20 жэлэй туршада — 1959 ондо хоёрдохи декадада хабаадатараа ехэхэн амжалта туйлаба.

Һаяшаг болоһон өөрынгөө выставка дээрэ Филипп Ильич Балдаев гуша гаран томо зохёолнуудые, 200 гаран элдэб графическа зурагуудые табиба.

Һүүлэй үедэ уран зурааша арадай гар уралалгын хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа, ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Урдань алишье талаараа суурда гараһан гар уралалга һүүлэй жэлнүүдтэ мартагдажа эхилһэн байгаа. Энэ тон буруу һэн. Улан-Удын уран һайханай музейн директор байха зуураа, Филипп Ильич республикынгаа олон аймагуудаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябажа, алташа, мүнгэшэ дархашуул Бадмаев, Намжилон, Логинова, һиилүүршэ Бодиев гэгшэдтэ элдэб зүбшэл үгэлсэдэг, ходо уулзадаг, мүн залуушуулда туһаламжа үзүүлдэг байна.

Мүнөө уран зурааша өөрөө модон дээрэ һиилэдэг болонхой. Һаяхан тэрэнэй модоор һиилэһэн «Булган» гэһэн зураг уран һайханай музейдэ табигдаба. Музейдэ орогшодой дура энэ зураг татана. Илангаяа үхибүүдэй энэ булганиие хажууһаань харахада хэлэшэгүй һонирхолтой байна.

Ф. И. Балдаев зураг зурахынгаа хажуугаар хэдэн олон жэл соо арадай угалзануудые суглуулаа юм. Мүнөө һаяар Ленинградта «РСФСР-эй уран зурааша» гэһэн хэблэлдэ Бурядай уран зураашад Ц. С. Сампилов, Р. С. Мырдыгеев, Г. Е. Павлов, В. В. Инкижинов болон Ф. И. Балдаев гэгшэдэй суглуулһан уран угалзануудые хамтаруулһан ном үнгэлэгдэһэн шэртэйгээр гарахаа байна.

Мүн манай «Бурят үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүд дээрэ үдэр бүри шахуу Ф. И. Балдаевай мүнөөдэртэ зорюулагдаһан зурагууд гаража байдаг. Хорёод жэлэй туршада уран зурааша газетэнүүдэй ажалда халуунаар хабаадажа, уншагшадай зүгһөө ү... дэрөөр сэгнэгдэдэг, хүлеэгдэ дэг болонхой.

Уран зурааша Филипп Ильич Балдаевай үнгэрһэн замые, ажалаар дүүрэн ерээдүйень харахада, Совет засагай ашаар юрын таряашан хүбүүнэй арадтаа туһатай хүн болоһоной жэшээтэ харгы болоно.

Саашадаа Бурядай АССР-эй габьяата уран зурааша Ф. И. Балдаевай мэргэжэл улам бэхижэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

К. Шулунова.

Удха түгэс зурагуудые
Уран гараар зохёожо,
Улад нийтын зүрхэндэ
Урма зориг бадаруулнат

Ойлгууламжын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр

Потаниы тосхондо саг үргэлжэ хүдэлдэг агитпункт нээгдэнхэй. Тэрэнэй хүдэлмэриие коммунист нүхэр С. Намдыков ехэ оролдосотойгоор ябуулдаг. Досоонь ороходо КПСС-эй Программые тайлбарилан харуулһан плакадууд, фотомонтажууд болон диаграммануд хана бүхэндэнь дүүрэн. Тэндэхи библиотекые даагша нүхэр Беляева харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхэдэг. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ агитаторнууд багша Б. Дашиев, үйлэдбэриин мастер А. Беленок, библиотекарь П. Беляева гэгшэд һайнаар хүдэлһэн юм. Теэд тэдэнэр мүнөө ажалшадай дунда КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Д. Тогошиев.

Мэргэжэлтын зүбшэл

„ЁЛОЧКЫЕ“ ЯАЖА ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭБ

(Тэрэнние тодхохо, тааруулан табиха, үнеэдые машинаар һааха гурим тухай)

Хэнэйшье мэдэһээр мүнөө колхоз, совхозуудта үнеэдэй тоо толгой жэлһээ жэлдэ улам олошоржо байһаниинь элитэ. Теэд тэндэ һү һаалинь мүртэй дээшэлнэгүй, бүхы дээрээ үнеэдэй һү шэмэ тон бага зандаа, тэрэниие гүрэндэ худалдаха уялгашье дүүргэгдэнэгүй.

Энээнэй гол шалтагааниинь юун бэ?

— Гүүртэ, фермэнүүдтэмнай һаалишад дутана, нэгэ хүндэ 18—20 үнеэ даалгахада гараар һаажа хүшэхүрэнэгүй. Тиимэһээ үнеэдэй һү шэмэ ёһоор нэмэнэгүй,— гэжэ олонхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гансал шалтагаан урдаа баридаг байгаа, мүнөөшье бариһаар.

ЭГЭЭЛ АШАГТАЙ АРГА

Энэ шалтагаайнь ямаршье үндэһэ баримтагүй байһаниие Мухаршэбэрэй аймагай түрүү һаалишад В. Теслева, З. Сажина, У. Матвеева болон бусад өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар гэршэлэн харуулаа бшуу. Тэдэнэр малайнгаа байра соо «елочка» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхоод, үнеэдээ машинаар һаадаг боложо, тус тустаа туһалагшадтаяа 75—85 хүрэтэр үнеэ даажа абаад хүдэлнэ. Хэр угһаа хойшо үнеэдые гараар һааха гээшэ эгээл хүндэ, эсэбэритэй ажал гэжэ тоологдодог байгаа. Үнэхөөрөө тэрэниие оньһожоруулаад, үнеэдээ уянгүй зүндэнь байлгажа, машинаар һаадаг болоходо һаалишадта али тухай амар байха гээшэб. Гадна гаргаша багатайгаар һүншье ехэ абтаха ха юм.

Гэхэтэй хамта үнеэдые оньһон аргаар һаадаг боложо, фермэ, гүүртэнүүдэй ажал хүдэлмэриие оньһожоруулха тушаа мүртэй оролдолго гаргагданагүй. Олонхи колхоз, совхоздо үнеэдые һааха тусхай оньһон түхеэрэлгэнүүд бии. Теэд тэдэнь ехэнхидээ тодхогдоогүй амбаар, складуудта жэбэ жонходо эдигдэжэ хэбтэдэг. Мүн тэдэниие тодхоошье һаа, тэрэнээ зүбөөр тааруулан табижа шаданагүй, «үнеэдэймнай һү шэмэ доошоо ороно, малнай адана үүрэнэ» гээд орхижорхидог зантай.

Энээнтэй дашарамдуулан «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгые зүбөөр тодхожо, үнеэдые оньһон аргаар һааха машинануудые тааруулан табиха тухай хэдэн һанамжа хэлэмээр байна.

«Ёлочка» түхэлэй түлеэрэлгэнүүдые дулаан байра соо тодхохо хэрэгтэй. Байрань досоогоо 2,5 метрһээ набтар бэшэ, дээдэ потологынь бүхөөр, һайнаар хэгдэһэн байха ёһотой. Тиигээд байрынгаа доодо оёорто асфальт гү, али бетоноор хатуу шала сохёод, дээрэһээнь забһартай модон хабтатай дэбдижэ үгэхэ шухала. Юуб тэхэдэ тэрээгээрнь малай шээһэ, шэбхэ шабааһан доошоо гоожожо, тэндэһээ хобоо соргоор газаа тээшээ урдахаар хэгдэхэ ушартай. Үнеэдые оруулжа һааха байра соо нэгэ булангдань һүнэй сугларха газар, электро-машинын байха таһалга, уһа халааха котельнэ, һаалишадай амарха байра гэхэ мэтэ түхеэрэгдэдэг юм. Үнеэдые һааха түхеэрэлгэсэ тодхожо дүүргээд, малаа уянгүй зүндэнь байлгажа һургаха байна. Энэ үедөө тэдэнээ ветеринарта һайса харуулжа, ута ургаһан эбэр, туруунайнь хурса үзүүрые тайража хаяха хэрэгтэй. Мүн машинаар һаагдахагүй, тулюур, дан богони, нариихан хүхэтэй үнеэдые илгаад, ямар үнеэн хэзээ түрэхэб гэжэ тодорхойлхо шухала.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ИИГЭЖЭ АЖАЛЛАНА

Ивановска областиин Шуйска совхозой үнеэдые оньһон аргаар һаадаг мастер, Социалис Ажалай Герой З. И. Заботина, мүн бусадшье түрүүшүүл үнеэдээ уянгүй байлгажа һургаха, машинаар һаалгажа дадхаахын тула иигэжэ эхилнэ. Түрүүн тэдэнэйнгээ эбэр, турууень тайраад, уужам хорёодо бултыень оруулжа, үбһэ тэжээл эдюулнэ, ябуулжа сэнгүүлнэ. Үглөөгүүр, үдэр, үдэшэ машинаар һааха байрадаа оруулаад уяжа, тэндэнь талха тарьяанай зүйл хэжэ үгэдэг. Тэдэнэйнгээ эдеэлхэ һамбаанда гараар һаана. Тиигэжэ үнеэд гурба-дүрбэн үдэр газаа хүһамаг хорёо соо сугтаа эдеэлжэ байхадаа бэе бэедээ дадана, нэгэ нэгэеэ харшалха, мүргэлдэхэеэ болино. Табадахи, зургаадахи үдэрөө үнеэдээ һааха газартань ээлжээгээр бултыень оруулжа уяад, машинаяа хүдэлгэжэ туршадаг, удаань шлангаар бүлеэн уһа гаргажа, хүхэ дэлэнгүүдыень угаажа эхилнэ. Тиигээд баһа дахин гараар һаадаг байха юм. Харин наймадахи үдэрөө үдэшэ, үглөөниинь тэдэнээ оруулжа, машинануудаа хүдэлгэжэ, хүхүүрнүүдынь дэлэнгэйнь хажууда абаашаад үзэдэг. Энэ мэтээр 8—9 хоног соо үнеэдые машинын абяанда дадхаажа, «ёлочкодоо» зэргэлээд байлгажа һургана гээшэ. Арбадахи үдэрынь үглөөгүүр үнеэдээ баһал тэндээ оруулаад, машинаяа хүдэлгэжэ, оньһон аргаар һаажа эхилнэ. Түрүүн үнеэдые һааха газартань хүсөөр татажа, түлхижэ оруулха баатай болодог байбал, һүүлдэ тэдэнь өөһэдөө ябаад ородог болоно.

Зарим газарта үнеэдые оньһон аргаар һаалгажа һургахын тула баһа нэгэ иимэ арга хэрэглэнэ. Түрүүн нэгэ бүлэг үнеэдые илгаад, машинаар һаалгажа һайса һургаһан хойноо дахин ондоо бүлэг үнеэдые тэндээ оруулна. Тиитэжэ бүхы үнеэдээ дадхуулан машинаар һаалгажа һургадаг байна бшуу.

Эдэ аргануудые хэрэглэн, малаа уянгүй зүндэнь байлгажа, зохидоор дадхуулан машинаар һаалгажа һургахада үнеэд һү шэмэеэшье ехээр татадаггүй гээшэ. Харин уридшалан дадхаажа һургангүй, абаһаар хүсөөр баряад, «ёлочкын» сахада оруулжа, хүхэндэнь аппарадуудые утлажархихада ямаршье үнеэн түрүүшээр хайраха, тэршэлхэ, һү шэмэеэ табихагүй байһаниинь элитэ.

ЯМАР ГУРИМААР ХҮДЭЛГЭХЭБ

Үнеэдые машинаар һаахада үшөө юун хэрэгтэйб. **Нэгэдэхеэр**, үнеэдые машинаар һаахынгаа урда хүхэ дэлэнгыень 45—50 градус бүлеэн уһанда угаажа, зөөлэхэн полотенцэер хуурай болотор аршаад, эльбэхэ, нидхэрхэ хэрэгтэй. Һүүлдэнь хүхэн дээрэхи һүень хоёр-нэгэ шобторон гаргаһан хойноо аппарадайнгаа хүхүүрнүүдые угладаг юм. **Хоёрдохёср,** машина хүдэлжэ эхилхэдээ үнеэдэй һү хүхүүрнүүдээрээ шахан татажа гаргана гээшэ. Үнеэдэй һү шахажа, хүхэн абаха хүсэниинь 36—38 сантиметр ртутиин столбдо хүрэжэ, минута соо 50 дахин сохилхо ёһотой. Машинын хүдэлжэ, үнеэдэй һаагдажа байхада һаалишан аппарадуудай ямараар хүдэлһые шалгажа, һүнэй хэр гараһые тусхай шэлээр хаража байха болоно. **Гурбадахинь,** юуб гэхэдэ, һаалгааа зүбөөр, хаһа сагтань дүүргэхэ хэрэгтэй. Һүнэй гарасые шэлээрээ хаража байгаад тэрэнэйнгээ бага таһалдажа, хөөһэтэжэ эхилхэдэ хүхэнүүдһээнь аппарадаа мулталангүйгөөр, дэлэнгынь дээрэһээнь доошонь эльбэн нидхэржэ, һүүлшынь һү гаргаха ёһотой. Һүнэйнь дууһамсаар машинаяа байлгажа, хүхүүрнүүдынь мулталдаг. Тэрэниие һүнэйнь дууһашаһан хойно хооһоор хүдэлгэжэ болохогүй.

Үнеэдые оруулжа һааха гуримые наринаар сахиха шухала. Һаалишан үнеэдээ һаахынгаа урда тэдэнээ бултыень нэгэ хорёо соо оруулаад, «ёлочка» түхеэрэлгын хобто кормушка соо талха тарьяанай зүйл бии гү гэжэ шалгаха, аппарадуудыень ямараар хүдэлнэб гэжэ шангадаг. Байра соо хүйтэн һаань, шланга, хүхүүрнүүдээ халууншаг уһатай хүнэг соо хэжэ дулаасуулха.

Тиигээд «ёлочка» түхеэрэлгынгээ нэгэ тээхи сахануудта үнеэдые оруулжа хаагаад, захаһаань эхилэн, бултанайнь дэлэн угаажа аршаха, нидхэхэ, хүхүүрнүүдынь углаха хэрэгтэй. Нэгэ хажуугайнгаа үнеэдтэ аппарадуудаа бултыень углаад, машинаяа хүдэлгэдэг. Тиигэһэн хойно «ёлочкын» нүгөө тээхи таладань ондоо үнеэдые оруулаад, баһал тэрэ гуримаараа эхилнэ. Тэдэ үнеэдтээ аппарадуудаа углажа дүүргээд, машинаяа хүдэлгэһэн хойноо түрүүшын үнеэдэй һүнэй хэр гаража байһаниие ошожо шалгадаг. Һүнэйнь дууһахада машинаяа байлгаад, малаа нэгэ захаһаань гаргажа эхилдэг юм. Тиимэһээ бүлэг үнеэдые нэгэ доро һаажа дүүргэхын тула адлирхуу һүтэй үнеэдые сугсуг оруулбал таарамжатай. Нэгэ бүлэг үнеэдээ һаажа дүүргээд, тэндээ ондоо малнуудые оруулһан хойноо, нүгөө талынгаа үнеэдэй һүнэй хэр гаража байһые баһа шалгаха ёһотой.

В. НОМОЕВ,
Бурядай республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй ашаглалгын таһагай ахалагша инженер.

АХА НҮХЭДЭЙНГӨӨ АШААР...»

Духа дээрээ унаһан үһэеэ заһахаашье сүлөөгүйгөөр ажаллажа байһан энэ басагамнай Улан-Удын 42-дохи арба нэгэдэхи класста һурадаг юм. Эндэ Маргарита Копаневадал адляар ажалладаг һурагшад олон лэ байха.

— Һуралсал ажал хоёроо нягта холбоотойгоор ябуулжа эхилһээр ехэ юумэ хээбди,— гэжэ һургуулиин директор Николай Иннокентьевич Лебедев хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ тус һургуули 24 һурагшад дүүргэжэ гараһан байна. Тэдэнэрэй 12-ынь электригүүд, нүгөөдүүлынь токарь мэргэжэлтэйнүүд болоо. Мүнөө 14-ниинь Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто хүдэлдэг.

— Энэ жэлдэ хэды һурагшад танай һургуули дүүргэжэ гарахань бэ?

— Хамтадаа 29 һурагшад-мэргэжэлтэд, — гээд һургуулиин үйлэдбэриин талые даагша нүхэр Цветков тайлбарилна. — Эдэнэрэй 15-ниинь электрик, 9-ниинь токарь, табаниинь слесариин мэргэжэлтэй болохо юм.

Һурагшадай үйлэдбэри дээрэ ерэхэдэнь орденто заводойхид ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг.

— Ажалай онол арга һайса мэдэхэгүй маанадые өөрынгөө дүршэлдэ һургаһан паровоз хабсаралгын, модельнэ цехүүдэй хүдэлмэришэдтэ халуун зүрхэнэй баярые хүргэнэбди, — гэжэ Маргарита Копанева хөөрэнэ.

Зураг дээрэ: М. Копанева ажалдаа.

В. Муллерай фото.
Т. Бадмаин.

Хилын саанаһаа

Маршал Малиновский Мароккодо айлшалһаар

РАБАТ, мартын 20. (ТАСС). СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский үсэгэлдэр үдэшэлэн хаан Хасан II гэгшэтэй Эхэ ороноо мордохынгоо урда тээ уулзаба.

Орон соогуурнь ябажа хараһан, үзэһэн тухайгаа, Мароккын арад зонтой уулзаһанаа Р. Я. Малиновский хаанда хөөрэбэ. Уулзалгань хани халуунаар үнгэрөө.

Хаан Хасан II гэгшэ Р. Я. Малиновскиие Мароккын сэрэгэй дээдын орденоор шагнаба. Р. Я. Малиновский шагнал үгэһэнэйнь түлөө хаан Хасан II гэгшэдэ баяр хүргөө. Эдэ шагнал хадаа бүхы дэлхэйн урда Советскэ Армиин ехэ габьяатай байһаниие мэдэрһэн ушар болоно гээд Р. Я. Малиновский хэлээ.

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновскиин хүндэлэлдэ СССР-һээ Мароккодо байдаг элшэн сайд Д. П. Пожидаев ехэ уулзалга хэһэн байна.

„Алжирай арад совет арадта, тэрэнэй правительствода баяр хүргэнэ“

РАБАТ, мартын 20. (ТАСС). Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, юрэнхы харилсаануудай министр Бусуф гэгшэдэ ТАСС-эй, Москвагай радиогой корреспондентнүүд хандаба. Алжирай Саг зуурын правительствые Советскэ Союзай мэдэрһэн, тэрээнтэй дипломатическа харилсаануудые тогтоохоор бэлэн байһан тушаа Бусуф гэгшын һанамжаяа хэлэхые тэдэнэр гуйгаа.

«Бүхы демократическа оронууд шэнгил, Советскэ Союз эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалай түлөө Алжирай арадай тэмсэлые хододоо бодотоор дэмжэдэг байгаа. Манай арадууд бэе бэедээ талархалтайгаар хандадаг. Энэ талархалынь улам — улам бэхижэнэ. Алжирай революциие совет арадай тэрэнэй правительствын дэмжэдэг байһанда Алжирай арад зон баяр хүргэнэ. Өөрынгөө баримталдаг гол гуримуудай, соёл сурталай ёһоор, Советскэ Союз сүлөөрэлгын тэмсэл дэмжэдэг. Тиигээд тэмсэл хэжэ байһан арадуудта заабол туһаламжа үзүүлдэг юм.

Алжирай Республикын Саг зуурын правительствые Советскэ правительствын мэдэрһэн ушар талархалыемнай улам бэхижүүлхэ. Тиигээд Алжирай, Советскэ Союзай арадуудай ашатай туһатай дипломатическа харилсаануудые хоорондоо тогтоохо арга олгохо» гэжэ Бусуф хэлэбэ.

Эвианда баталагдаһан франко-алжирска хэлсээн тухай һанамжаяа хэлэхыень тэдэнэр гуйба. «Бидэнэр жэл тухай болзор соо хэлсээнүүдые хээбди. Тиигээд эдэ хэлсээнүүд дүүрэбэ. Хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүд Алжирай арадай уг зорилготой тааралдана. Бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэй, газар уһанайнгаа нэгэн хамта байха эрхэ олобобди. Долоон жэлэй туршада Алжирай арад тэмсэһэн байна. Гэбэшье эдэ хэлсээнүүд дотор бүхы эрилтэнүүднай хараада абтаагүй. Тиимэшье һаань, эдэ хэлсээнүүд ехэ алхам болоно гээшэ. Юуб гэхэдэ, революцияа экономическа, социальна талаарнь үргэлжэлүүлхэ аргатай болонобди» гээд Алжирай Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, юрэнхы харилсаануудай министр үргэлжэлүүлбэ.

Замбуулин [amgalan] ...

Замбуулин
амгалан
хэрэглэхын

НЬЮ-ЙОРК,
(ТАСС). Замбу
амгалан ёһоор, х
гэтэй ООН-эй д
хай комитет үсэг
мэрөө эхилбэ.
ральна Ассамбле
сиин үнгэрэгшэ
риин 20-до бата
золюциие дүүргэ
тус комитедэй за
лагдаба. Совет
США, Англи, Бо
ри, Чехословаки,
ша, Румыни, Алба
на, Австрали, Авс
Бразили, Канада,
ци, Инди, Иран,
Ливан, Мексика,
Сьера-Леоне, Ш
хамта 28 гэшүүд
тэ ородог юм. Эн
һан резолюци зо
дэ Советскэ Союз
баадалсаһан бай

Замбуулин да
ёһоор шэнжэлхэ
талаар уласхооро
саа холбоо тогто
түбынь ООН ба
гээд тэрэ резолюц
дэглэгдэһэн юм.
дын хуули гурим
ООН-эй Устав
дайдада, одо му
баатай гэжэ резо
заагданхай. Замб
дые амгалан ёһо
комитедэй түрүү
Франц Мач (Авс
нида үгэ хэлэбэ.
дайдые шэнжэлэ
скэ Союз, Холбоо
ехэ амжалтануу
Замбуулин дайды
тухай эдэ хоёр
ажаллахаар бэлэ
мэдүүлэв. Энэнь
тай. Иигэжэ ко
жалтатайгаар аж
нүхэсэл бии б
Франц Мач һана

США-гэй түлөө
птон үсэгэлдэрэй
дэлгэрэнгы үгэ х
лин дайдые амгал
рэглэхэ үүргэтэй
амжалтатай ба
США бухы зох
абаха гээд тэрэ

1962 ондо коми
лэгшээр Франц
һунгагдаа. Профе
шегану (Румыни)
шын орлогшоор

ГЕРМАНИИН ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА. Атомаар зэбсэгжэлгые буруушаадаг хүнүүд Дортмундда боннско правительствын политикада эсэргүү митинг хэбэ. Зураг дээрэ: Митингдэ хабаадагшад Ратушнии байшангай үүдэндэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Румыни ондоо оронуудта машинануудые худалдана

БУХАРЕСТ. (ТАСС). 1938 онойхидо орходоо арба дахин ехэ юумэ бүтээдэг болоһон Румыниин машина бүтээлгын промышленность арадайнгаа ажахын хэрэглэмжын 80 процентые машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангадаг болоо. Хорин табан жэлэй урда тээ буржуази-помещигүүдэй Румыни хэрэгтэй болохо машинануудайнгаа 95 процентые бусад оронуудһаа худалдажа абаха баатай болодог һэн.

Социалис байгуулалтын үедэ машина бүтээлгын түргэноөр хүгжэһэнэй ашаар машинануудые ондоо оронуудта худалдаха ехэ арга боломжо бии болоо. Румынида бүтээгдэдэг шанар һайнтай, бүтээсэ ехэтэй үрэмдэлгын установконууд, нефтиин түхеэрэлгэнүүд, нефть сэбэрлэдэг заводуудта хэрэгтэй установконууд, тракторнууд, станогууд, түмэр замай вагонууд, электротехническэ түхеэрэлгэнүүд дэлхэйн дэлгүүр дээрэ мэдээжэ болонхой юм. 1955 онойхидо орходоо 4,9 дахин олон машина 1961 ондо ондоо оронуудта худалдагдаа.

Румыни нёдондо жэлдэ 30 гаран орондо машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые худалдаһан байна.

Һүүлэй үедэ Сэлэнгын аймагай арадай сүүдэй гэр тээһээ нэгэл жэгтэй гомдолто абяан, сошордомо дохёо байд гээд лэ соностодог, дуулдадаг болобо. Һаяхан лэ командировкоор ябаад ерэһэниньье һаа, хэрэгтэй болодог хамаг зэр зэмсэгээ бултыень бэедээ абажа, хурданхан машинын хүсэ мэдүүлэн баруулжаа табилуулбаб. Тохой, Загастай нютагуудые тойрожо үнгэрэн сасуу, уданшьегүй аймагай түб—Гусиноозерск альган дээрэ мэтэ аржын харагдаад орхилой.

СААРЬАНДА БУЛАГДАҺАН СУДЬЯ ЦЫБИКЖАПОВ ТУХАЙ

Саашань гэхэдэ ямар ушар, юун болоо гэжэ һананат? Олон үгэдэ олзогүй — сэхэ руунь табия. Тэшэхи арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Цыбикжаповай сэмбэ хушалтатай стол далан долоон гомдол, мэдүүлгэдэ даруулшанхай байбал! Тиимэ даа, ёһоороол даруулшанхай хэбтээ бшуу! Хэзээ нэгэтэ нягта столойнь шэб харанхы һугалга пээгээд хараа һаатнай, үни заяанла ажалшадһаа ороһон обоо бухал бэшэг тамгануудүтэ шоргоолзоной иралзажа байһан мэтэ зай забдатгүй хойно хойноһоо һубарилдан гаража ерээд, иигэжэ гомдохо: «Ямар һайн һайхан, гэгээн үдэрэй заяагаар тудалдаа гээшэбибди. Судья Цыбикжапов маниие удаахан лэ саг соо «үжөөжэ», «бархиртарнай» бажуужа һуудаг—иимэ хүн байбал! Тиихэдэ тусгаар талаантай тон үсөөхэнүүднай эзэн баармануудтаа мэндээ мэдүүлэн ошонхой агша. Гайхахаар лэ! Гайхахын саада тээ, хүндэтэ судьямнай манаа үшөө хэды болотор, «хүбхэ ургатарнай» хэбтүүлхэ, дараха байгаа гээшэб?! Хэрбээ амиды бодосууд болоожо хубилдаг аргатайнууд һаа, үни хада дальбараа болоожо дэгжээд, анхардаггүй Цыбикжаповта амар заяа лаб үзүүлхэгүй һэмди...»

«Ямар иимэ «тэнюун» сэдьхэлтэй зон байдаг юм?!» гэжэ зосоогоо ехээр зэбүүрхэн, тэдэ бэшэгүүдые тон нягтаар, дүршэлтэй бухгалтерһаа дутуугүй бэрхээр, угаа тэсэбэритэйгээр тооложол, тооложол һуунаб... Урдамии бэшэгүүд... бэшэгүүд..: бэшэгүүд... Тинһээр байтараа аяар 166 гэһэн тоо гэнтэ харахалаараа хуухымии үһэн тэрэ дары үрзылдэн бодошоол. Зуун жаран зургаа! Энэнь ямар удхатай, юун бэ гэхэдэ, гансахан үнгэрэгшэ жэлэй туршада аймагай ажалшадһаа иимэ олон бэшэг-ташаг ороһон байба бшуу.

«Эдэ бүхы гуйлта, эрилтэнүүд хэдэн һараар харюу хүлеэһээр...» гэжэ нүхэр Цыбикжапов нэгэшье шэбшээгүй ха гү? Сэхыень хэлэхэдэ, хэрэгсээгээгүй! Иимэ хүнүүдые юун гэжэ нэрлэлтэйб? Орон дотороо коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байн гэһээ, үни хада орхигдоһон хуушан гуримаараа «нюдэжэл» һуудаг «бүхэшүүл» үшөөл бии байна даа...» гэжэ хсёр гарааһаа толгойгоо таһа бажуугаад, уруугаа хаража үни удаан һуубаб. Тиихэ зуураа хара мянган тэдэ бэшэгүүдэй дайралдаашьень лэ хам шүүрэн абаад, эхинһээнь захадань гаратар тэсэмгэйгээр уншахада: ушаргүй зүйлнүүд олон даа. Эрхэтэд А. Ф. Шишмарева—44, А. З. Богданова—49, А. И. Кокорина—59, Е. Н. Олейник—66, Н. Г. Афанасьева—77, Е. А. Филицина—97 гэхэ мэтэ. Эдэ тоо, баримта юу харуулнаб гэхэдэ, иимэ удаан болзорто эзэдтэнь харюу үгтөөгүй, һанаа амархан хэбтэжэ байһан болоно. Харин тиихэдэ хүдөө нютагуудта ажалшадай бэшэгтэ 20 хоногой туршада харюу үгтэхэ ёһотой юм гэжэ судья Цыбикжапов мэдэбэгүй гээшэ гү?! Гэхэһээ байтагай К. Л. Абраменко, Н. В. Гаськов, А. И. Крец, Н. Цыремпилова, С. И. Денисова, Е. А. Филицина гэгшэдһээ хэдэн удаа, 3—4 дабхар мэдүүлгэ оронхой.

«Нүгэлтэй», «хүндүүлхэй» газарыень бэдэрхэ, ухашалха болоо һаа, үшөөшье юумэн олдохол байха. Ехээр тэсэжэ, тэбшэжэ ядахадаа, зарим эрхэтэд республикын прокуратурада, Верховно сүүдтэ зарга бариха, гомдохо баатай болоно.Энэмнай, иихэдээ, хэндээ хэрэгтэй хэрэг бэ?! Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ бүгэдэ тушаа нүхэр Цыбикжапов юун гэжэ хэлэхэ байгаа хаб? Шадахын сагта бэеэ зүбтүүлхэ, «нүгэлөө» сагааруулха гэжэ оролдохо байгаа ха гү? Али бэеэ тон бурууда тооложо, алдуугаа сэхэ мэдэрхэ байгаа гү? Энээниие өөрынь һэшхэл, үзэмжэдэ орхиебди.

Тэрээхэн үедэ толгой соогоо олон юумэ мухарюулжа һуутараа, «Анханайм табисуур аргагүйл юм даа» гэһэн нэгэ дуунай удха гэнтэ һанаандаа оруулжархибаб. Эгээл тэрээн шэнги сүүдэй түрүүлэгшэ Цыбикжаповай туһамаршад тон лэ өөрыень һажаанхай. Сүүдэй хэрэг эрхилдэг Добрынина, Брыкова гэгшэд түргэн сагаар шиидхэгдэхэ, бүтээгдэхэ ёһотой даалтануудые баһал «дальбараа» болоторнь дараха, «үжөөхэ» һөөл дуратайханууд.

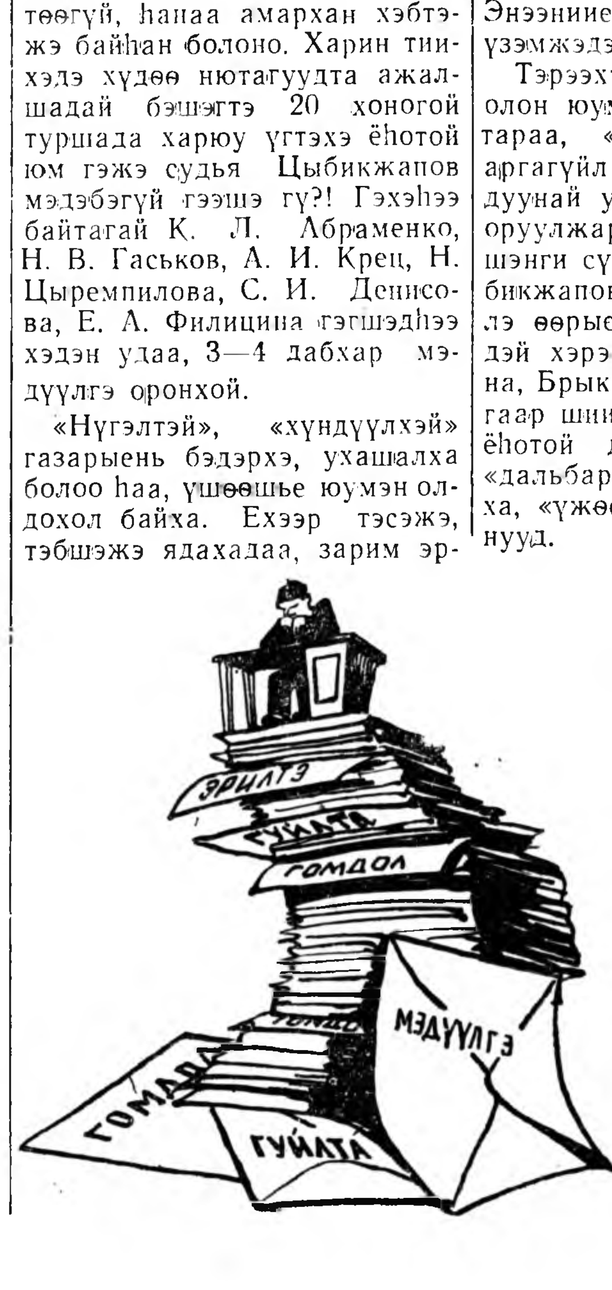

Бишье иигээд үгэеэ дүүргэбэб. «Шоно шүдөөр таһар удар татан, үндэһөөрнь зулгаан хаяһайб бюрократизмые» гэһэн иимэрхүү удхатай Маяковскиин маша зүб, ташуур хорон үгэнүүдые һанахадаа, ээлэнгүй, сухални хүрэдэг, хоромни бусалдаг. Саашань гэхэдэ, эндэ дурдагдаһан ушаралта хэрэгые дээдын зургаанууд һайса лаблажа, шалгажа үзэнэ бэзэ.

Мархайн аша Тархай.

Леопольдвильда хэлсээн болоно

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, мартын 19. (ТАСС). Конгын Республикын премьер-министр Сирил Адула можо болоһон катангынхидай толгойлогшо Чомбе хоёр үсэгэлдэр Леопольдвильда уулзаба. Катангын асуудал тэдэнэр зүбшэнэ. Хэлсээнүүд саашадаа нюусаар үнгэрэгдэхэ гээд тэдэнэр шиидхэһэн байна.

Уулзалга «һайнаар» үнгэрөө гэжэ түрүүшын уулзалгын һүүлээр тунхаглагдаһан коммюнике соонь хэлэгдэнэ.

ООН-эй тусхай тушаалтай хүнүүд Адулатай уулзалга эмхидхэһэн байна. Конгын Республикын премьер-министр Адула журналистнуудай асуудалнуудта тэндэ харюусаба. «Хэлсээн удаан үргэлжэлхэгүй. Бүхы асуудалнууд тодо ойлгосотой» гэжэ Сирил Адула мэдүүлээ. Харин Чомбын дутын хүнүүд энэ хэлсээн тухай ондоо һанамжатай. Тиигээд хэлсээн удааржа болохо гээд тэдэнэр тоолоно. Катангын делегаци Леопольдвиль «бэеэ тушаахаяа бэшэ, харин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээ» ерээ гэжэ Чомбын дутын хүнүүд тайлбарилна.

США-
коммунист
партиие
мүрдэһ

НЬЮ-ЙОРК,
(ТАСС). США-гэ
стическэ партиие
зорилгоор федера
тельство үсэгэлд
хэрэг һэргээжэ
оной олзо дох
энээн дээрэнь нэм
хай процент яла
хахад миллионһоо
лар түлэхэ ёһото
дэнь заагдана.

Холбоото Штад
мунистическэ пар
ход абадаг комме
приятинуудай»
гээд өөрынгөө эр
тельство баримта
гаргана.

Хэрбээ правите
сүүдтэ илажа гар
онһоо хойшонхи
түлүүлхэеэ оролд
курор Даннеуэй

Таряаша
организаци
бүхэафрик
түрүүшын ко

АККРА,
(ТАСС). Таряаш
зацинуудай бү
түрүүшын конфе
Республикын ни
дэбэ. Африкын
делегацинууд т
на. Худөө ажахы
лэгшэдэй афри
дые бии болгохо
ференцидэ зүбш

Редак
Ц. Ц.

Манай адрес, телефон

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. ре... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры—34-05, писем и рабсельк... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия ... Для междугородных переговсров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00629.

Зак.